КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА. 21 ноябрь, 1968 шу. № 140 (4620). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГlалгlIай обкома, Нохч-ГlалгlIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Дезачу денна — Грозненски мехкдаьтта промышленни район йиллача дийнахь денз кхоьзтнъе пхийтта шу дизаре хетальча торжественни собране вlашагlкхийттача оха, Нохч-ГlалгlIай АССР мехкдаьтта доахчу промышленноста болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlуллакхерча маха тхьой дlайха йовршан дайт Советски Союза Коммунистически парте дешнаши Центральни Комитетан хьамсарча Советски правительствага.

Коммунистически партин Советски правительстван дешна йевкхе лр а ионтьостан дер а бахьан делаш Нохч-ГlалгlIайчен мехкдаьтта промышленноста халак, цхьаболъде, сийдахьаш нинъ хьаьнаб ше дегlаахара, из республика промышленноста керттера декъа хила а хиннад, хlана деддан а да. Шеай хьмна ца яхацаш къахьегарца республика мехкдаьттахой сийнахьа цхьа гаргlуа дlахьалъ lийнабац коммунизм хьаьхера Владимир Ильич Ленина дахь вецатан кхеачашер дукъе лоаттайча ньоесаш мехе.

Дегlаара къахьтта лакхача беррига дlоахой мехкдаьтта промышленноста укх тlоккъарча 10—12 шера. Нlаргачера дукхо мехкдаьтта душ беш нерда моттиган кхьаьнара, [illegible] коржча фондах пайда дийцагlа эцара йиш хилийтай ду шеrанна мехкдаьтта 7-зза дукхагlа деиха, хlаьта-[illegible] 12-ззачуа дукхагlа. Укх 1968 шера республика доаннка мехкдаьтта 16 миллион тоннал дукхагlа хургда, хlаьта газ — 2,5 миллиард кубаметрал дукхагlа. Планированни экономически стимулированни кердача системагlа боах беш болча мехкдаьтта доахчу промышленноста болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlуллакхерча цаха толаме кхоачашду мехкдаьттен гази декхаре а керда ккъ шера план хаеца хьаьна кхоачашъара а тlаийша социалистически декхаран.

Бакха уи дина итоган—болхлошан специалистанаш тlаргlертта къахьегарх хьалинар, уж вlаштlехьаька тара хиннай партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна, болхана кадешна беш бlе оргнизатерании кхетамен боях чlоагlйнр бахьан денаш.

Оаха геттара дика кхетаду, дахьа толамаш КПСС XXIII-ча съездан КПСС ЦК дlахорча Пленумийн решенаша хьакха кхоачашбе базача бохкача бахха юхьаг шера ца хилаш.

Тlа-тlа дукхагlа юкькергъа саза къахьегаш оаьаре, мехкдаьттен гази декхаре толами, вlашагlкхьлаьокхара хlара предприяте боах пайда душ хургa.

Оаха КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета дош лу Нохч-ГlалгlIайчен мехкдаьттахоша социалистически яхье керда толамаш доаккргхиларах а вай баьчча хьехархан Владимир Ильич Ленина баьча дийнахь денз 100 шу дизара дика деатlача тайсара кенъагlергхиларах а

ПИСЬМО МАССАВА ГАЬЗА А ВОЛАШ 1968 ШЕРА 19 НОЯБРЕ ТlАНИЙПАД НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР МЕХКДАЬТТА ДОАХАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА 75 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЬЬЧА ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНЕ.

Нохч - ГlалгlIай мехкдаьтта доаккхача промышленноста 75 шу дизара хетаьча торжественни собране дакъа лоацаш хиннараш. Аьрдехьара аьттехьа: И. А. Лукьянов — «Октябрьнефть» НПУ техмеханизированни промысла мехкдаьтта доаккхарий мастер, А. С. Батасонов — Карабулакски бурувдеттача контора бурувдеттарий мастер, М. В. Гриценко — Малгобекски транспортни контора шофер, С. Ф. Веденов — тампонажни контора машинист.

СУРТА ТlА: мехкдаьттахой шин дезадеча хана совгlат денна В. Беков — МалгlIайкерча бурувдеттача контора бурувдеттарий мастер, Х. Хамуталиев — Малгlабикерча бурувдеттача контора бурувдеттарий мастер, А. Дахшукаев — «Старогрознефть» НПУ бурувдеттача контора бурувдеттар, С. Батыжев — Малгобекски транспортни контора болхло.

М. Плиев сурташ.

«ЗОНД-6» ЯХА СТАНЦИ ЛАЬТТА ЮХАЮЕССАЙ

ТАСС-н ХОАМ

Лаьтта — Бутт—Лаьтта яхача космически наькъагlа лелаш ворхl дин ворхl байсен таргlа ха яьхкхачул тlехьагlа Советски Союзе шийна белгалъаьччa районе Лаьттан тlа юхаенай «Зонд-6» яха станци 1968 шера 17 ноябре. «Зонд-6» яхача автоматически станцена эксперимент еча хана духхьашха техкай ихьаьхха, чоалхаиегlен перспективнегlен йола космически аппараташ планетанта юкьерча траекторешта тlа юхахара метод lойоссаш йола аппарат айеш болча аэродинамически низах (аэродинамически качествах) пайда а эцаш лоахаш lойоссара метод.

lойоссаш йолча аппарата Лаьттан атмосфере тормоз тохарга шолхоинц атмосферах чуйелийтача траекторе тlа хиннай. lойоссаш йолча аппарата юххьанца тормоз тохача хана шолхагlа космически сутlа (секунде 11 километр сонгlа) аэродинамически тормоз тохара четах секунде 7,6 километрга яхачаш лаьтlъай. Цу хана станце тlаргlа лехкара система ноаькъостанна lойоссаш йола станце аппарат, атмосфера кхьачча lоашашта юкьерча гlоала чакх а яьлла, шолгlа юкьера ера а яьккха, дlахо шоалгlа атмосферах чуйолалаьча баллистически траекторегlа нийсъ бен дlагlоргйолча тайнара нийсъаьй. Шолгlа атмосфера чу еннача хана lойоссаш йола аппарат дlахо дохьента а, цуьнга аэродинамически качествах пайда а эцаш Лаьттан тlа белгалъаьча районе аппарат лелайоагlашва lаьадахьча лохкаш lойоссара траекторегlа хиннад.

«Зонд-6» яха автоматически станци нинъ беш йолча хана вlашт lехьаьикхад:

Белгалъаьча таьнагlа гlалла (2420 километр) Бетта гонахьа гобоаккхина;

нинъ беча хана Бетта юхе гlоаларча космически арешан lойеш тlехьеш яьра;

белгалъарча хьалашка космически станце системаша, агрегаташа, аппаратуро беш бола космически нинъ шаьрбелгеш мишта бу хьожнигеш;

lойоссаш йола аппарат аэродинамически айара низах пайда а эцаш шоалгlа космически сутлаца лаьттан тlа майбахдача хана лехкаш lойоссара система шаьрьелга.

Станце тlара системаш, агрегаташ, узлаш аппаратура тахкарах шаьръйаран оттаьь програма а хlаьна шнтта «Зонд-6» яхача автоматически станце космически арешка тедахаш долга а ноачашдаьь.

БЕРРИГА НИЗ—ЗЯБЬ АХАРА

Гуйран тlехьара бутт чакхбоалаш хетт.

Тlехьарча гектараш тlаро хьаьжlаш, шекара свекла, хуга, тlехьа кхача баьцалараш чудаха ба юртбоахама механизатераш.

18 ноябрь тlакхочаш республика колхозашкен совхозашкен бlаьсти дlадуьча хьатанта хьарлlа 118 эзар гектар лаьтта ахьад е ишчох 68 процент.

Зябь ахара боах совхкерчча схаргlа лелабой а из боах баь бела гаьна ба.

Бlаьсти дlадуьча лаатанта боагlача тайнара терро ек хьинаб Надтеречни районь механизатораш.

Цар республикера эгара хьалха кхоачашйир зябь ахара план. Цу гlуллакхо техниш балийр цу лаьттанкара дика дьмьшъи кхебергхилара.

Зябь ахка болаш лоть Гудермесски районе а.

Цхьабакъа, мнга лелаш гlуллакх кхьачаьа.

Из лорадlамера агротехнически мероприяти яь яххала чlоагlа тlехьабисаб Ачхой-Мартана, Ведана, Малгlабика, Наьсарен, Шалински районашка.

Цу районий колхозашкен совхозашкен хlанз а тlаьа 39 процентагара 64 процентага дlакхочийт мара зябь аьхаш.

Укх тlехьарча кlира республике 13 эзар гектар зябь аьхай. Цу тайпара лохача темпаша хlахо а боах бойя кхы а бутт ма эшаргья зябь аьха яхихара.

Совхха пхьалочча боахамашна бlаьстан юххьанна лаьтта а ахьа цул тlехьагlа мара вlадешар лаьташ, цу тайпара дар кхы хилийта йиш яц. Ялат, кхьйола культураш чуйцца ахарна совхозий, колхозий тера я ерригаш тlаша яц аьша тракторащ зябь аха дlа а еттаьь ниха укх деношка ерригa зябь аьха боала.

18 ноябрь тlакхочачи республикера колхозашкен совхозашкен зябь ахара

СВОДКА

(план проценташа)

Районаш	
Ачхой-Мартана	64
Ведана	39
Грозненски	76
Гудермесски	84
Малгlабика	52
Надтеречни	105
Наьсарен	29
Наурски	70
Ножай-Юрта	21
Советски	78
Сунженски	76
Урус-Мартана	60
Шалька	73
Шелковской	51
г. Грозный	78
Беррига	68

БАЙРАКХАШ—КОТБАЬННАРАШТА

В. И. Ленин вала баьна шу дузача денна боха ца боагlа шахьаба хьалара яхкъе хьовха лаьтт и. Янушевича нуьтандоа бола коммунистически къахьегама иlе Грозненски вагонни депо коллектива.

Кхоалагlча кварталь хакха къахьегама толамаш хахарх укх деноше карара мара тела юм lие байракх елар нурна, СССР-а наькъий будамна Министерства шlоагlа кхьа байракха кхо ахчан совгlата. Нохч-ГlалгlIай АССР-а Министрий Советан Облсовпрофен шlерагlа шодагlьаш душ.

Цу совгlатанта шол душ депо начальника иов. Янушевича еррича коллектива, шlерагlа дош делар уж байракхаш карара ца хилийтара дихагlа шоле къахьегархилара.

М. ПЛИЕВ.

КПСС Грозненски горни институтан.

СССР-ан ЧССР-ан МИНИСТРАШ ВlАШАГlКХЕТАР

19 ноябре СССР-а арахьарча торговле министр Н. С. Патоличев Москве вена Чехословакии Социалистически Республика арахьарча торговле министр Вацлав Валеш вlашагlкхийтар.

Лаьттагlа [illegible] беседашка министраша хийцар 1969 шера СССР-ан ЧССР-ан юкъерча товарооборота хьакьехьарча протокола кулгаш таваргхиларна лувачлена вола дешаш а, хlаьта шнтта советско-чехословацки торговле гlуллакхаш дlахо дегlаккхуьйра дешаш а.

ВЦСПС ПЛЕНУМ

19 ноябре Москве хьайеллай ВЦСПС-н арlахна. Каьнаргlа пленум [illegible] «Юрта белхана деших» лахья КПСС XXIII-ча съездан ЦК Пленумашна а решениш кхоачаш шера лелаша хьакъехьарча КПСС ЦК Пленума сопанна дуьйзенна хьаьгхашна кечача профсоюзий декхараш та.

Доклад йир ВЦСПС-а секретара В. И. Прохорова.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

Ворхlазлагlа хержача Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета яхалагlа сесси 1968 шера 10-ча декабре гор. Москве гулъе.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1968 ш. 4 ноябрь.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

1968 шера 18 декабре гор. Москве Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совета баьлагlа сесси гулъе.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь Х. НЕШКОВ.

1968 шера 16 ноябрь, гор. Москва.

СИЙЛЕН НИКЪ

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР МЕХКДАЬТТА ДОАККХАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА 75 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Заводской районера В. И. Ленина цlерагlа йола культура. Дверец хоза кийчъаь яр. Уйлаза бахкабар Нохч-ГlалгlIайчен ерригача районашкара мехкдаьттахой, нежарапха йолча республикашкара, краяшкара, областашкара дукха хьаьший, вай мехкарча министерствай, керттерча управленей, мехкдаьтта объединеней бехктоккаме болхлой. Массава дог гlоздаьнна юхь тlа желар дуьлаш ва. Из кхетадеш да, республикера мехкдаьттахой лаккхал ве йиш йолаш ба. Укх тlеккъарча итт шера, мезозойски тlоаний къайленашка бурувдеттараш кхачар бахьан долаш 75 миллион тонна гаргга мехкдаьтта дьаккхад. Мехкдаьтта даккхара темпаш шерага шерага дегlауэ, тlеадлоачашъю пачхьалкхен план.

Итташ шераш мехкдаьтта промышленноста дlаденна къахьегама ветеранаш ба зала. Массава велаш, дог гlоздаьнна ва. Дукхачар даькъа тlа лепаш я орденаши медалаши. Шеай дезде гулбеннараштта юкъе ба республика цlи хеза бола Социалистически Къахьегама Турпалаш, къаьнагlбола мехкдаьттахой Миндубаев Сецигула Шагиевич, Колесников Федор Львович, Олейников Иван Денисович, Наук Мария Яковлевна, Катасонов Андрей Дмитриевич. Ераш ба мелови мехкдаьтта эггара хьалха гучаьльхкараш, орденаш лелараш: Бородавкий Иван Михайлович, Авраменко Николай Дмитриевич, Гусев Иван Власович, Слесарев Степан Егорович, кхыбараш.

Социалистически яхье доккхий хlамаш карагlдувларах Советски правительства 318 сага Ленина орден еннай, 312 сага — Къахьегама Шерча Байракхен «Знак почета» яхеш ордешаш еннай, 783 сага «За трудовую доблесть», «За трудовое отличие» яха медалаш еннай. Царех дукхал лу вай халкъо, царгара хьокхам шйбу кагирхоша, царгара lомалу уж.

КПСС Нохч-ГlалгlIай обкомо, Нохч-ГlалгlIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо, Министрий Совето, облсовпрофо, Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене тlаlниларах республика мехкдаьттадоаккхача промышленноста 75 шу дизара хетаь торжественни собрани хьаелла парте обкома тьалкхарча секретара С. С. Апряткина.

Массане чlоагlа тlоарaш а детташ сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Политбюро.

Республика мехкдаьтта доаккхача промышленноста болхлошка, инженерно-технически болхлошка, предприятей организацей гlуллакхерча накага лу моаршал lодеша дош лу парте обкома шоллагlча секретара О. И. Чакмиевмо. Цо йоах:

«Деза накъостий!

Парте областной комитето, Нохч-ГlалгlIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Министрий Советош, облсовпрофош Грозненски мехкдаьтта промышленни район йиллача дийнахь денз кхоъзтнъе пхийтта шу дизарца дег тlара даькъала юц Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене мехкдаьттахой коллектива, республика мехкдаьтта доахача промышленноста геофизикаш, lилман болхлой, проектировщикаш.

Советски lаьхан латтача шерашка мехка дукхлача миллионах латтача мехкдаьтта промышленноста къахьегамхой ясвирца цхьайц халкъа болам дегlаккхувлара а вай Даьхен оборони низ чlоагlбара а даькъе оккха болх баьб Нохч-ГlалгlIай мехкдаьттахоша, са ца кхоадеш къахьегарца доагlаш дола дакъа лоац коммунизма материально - технически база хьеча.

«Грознефть» объединене предприятешка тlа-тlа дукхагlа лакхлу къахьегама овсарле, йоххy продукци арахецарга дlабола мах, толаме кхоачашъю цунна реализаци яра заданеш, пхьаддаш болх бу керда техника юкъекхахьара, шерра шкъекхухь къахьегама хьалха латта методаш.

Геттара кlоаргачара дукха мехкдаьтта лоала керда моттигаш хьагучаяхаро а, хlаьта шнтта скважиннаш къаьнарча фондах пайда хилагlа йолаш хьехийтай укх тlеккъарча 10—12 шера мехкдаьтта ворхlазза дукхагlа даккха а хlаьта мехкдаьттаца йоала газ 12-ззачуa совгlа дукхагlа яккха а. Укх 1968 шера республике доаккха мехкдаьтта 16 миллион тоннал дукхагlа хургa, хlаьта газ — 2,5 миллиард кубометрал дукхагlа. Мехкдаьтта промышленность дегlаккхувлача докхьа дакъа лоац вай республика lилман болхлоша, проектировщикаша, геофизикаша.

Планированни экономически стимулированни кердача системагlа болх беш болча мехкдаьтта доахача промышленноста болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гlуллакхерча наха шерра социалистически яхь йоаржаьй Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахь денз 100 шу дизара баха боагlача тайнара юкъьабахара, толаме кхоачашду планел совгlа мехкдаьттен газн даккхара а керда пхе шера план хаьал хьалха кхоачашъяра а тlаийца социалистически декхараш.

Мехкдаьттен газн даккхара темпаш лакха хилар бахьан долаш дика хьалаш вlаштlехьадьхад дегlаухаш йолча мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически промышленноста — Нохч-ГlалгlIай АССР халкъа боахама доаккхагlдолча даькъо дерттlа болх бара.

Парте областной комитето, Нохч-ГlалгlIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Министрий Советош, облсовпрофош дlакхайкаду Нохч-ГlалгlIайчен мехкдаьттахоша дlахо йодача хана а вай Даьхен дукъа шоай хьинар ца кхоадеш къахьегаргхиларах, мехкдаьттен газн даккхара методаш эргайоахаш тоаергхиларах, бахха экономически эффективность лакхъергхиларах, еррига шоай знанеши опыти вай мехка коммунистически общество кхьаьара сийлахь-доккхача гlуллакха дlатергхиларах шоаш чlоагlагlа дог тийша хилар.

Могаш - маьрша дахалда шо, деза накъостий, къахьегаме толамаш доахалда оаш, доккха ираз хилда шун!

Марксизма-ленинизма байракха кlал, коммунистически парте кулгалца — вай мехка коммунизмо кердла коталонаш ихаргаьа дlахьалхашкахьа долаl!».

Цул тlехьагlа «Нохч-ГlалгlIай АССР мехкдаьтта доахача промышленноста 75 шу» яха доклад йир «Грознефть» объединене начальника В. Б. Назарова. Цо КПСС обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа баркал аьлар дег тlара моаршал лайтарах, дика кхаъ баьккхар. Ястребиная яхача участкерча № 96 йолча медови скважина чура 19 ноябре мехкдаьтта шиз болаш кlеж тахай аьнна. Цул тlехьагlа доклайчина махорра ауеш республика мехкдаьтта промышленность дегlаахара исторех, революци хилалехьа капиталисташа оакхарой хьенаре пайда эцаш лаьттан ченаш тишъяь хиларах, къе лачча хьалашка бъъхача болхлоша къовза эксплуатаци ярь хиларах, lаьзеп тlаоттадьарaлтем пачхьалкхе lаьлан дукъал большевикий кулгалца пролетариатo лоаттабьча политически къовсамах.

Сийлахь-боккхача Октябро паргlатои ирзи денал Россе халкъашта, советски хана мара хиннабац парех шоай кхела лай. Грозненски мехкдаьттахоша йеккхача интуаназмаца юхаметтаувттайора гражданска тlемо йохаяь промыслаши заводаши. Кlаьа ма деннадийн ха чинайн аьнна ца кьонсаш боах бора. Керда скважинаш йоахар, кхьнара арaш шхаметтаувттайора. Денгара йи наьйн доал дукхагlа лоахар мехкдаьтта. 1925 шере а вlаштlехьаьнаш 1917 шера, Солени бер чу кукха мехкдаьтта доалла моттиг хьайийлача хана хинвача эггара лаккагlча боарамал дикха тlехдовла.

Хьалха латтача болхлоша дlадалараш мехка индустриализаци еча шерашка шерра социалистически яхь а йоаржаь доккхий толамаш даьхар. Геологий путевлагlа итташ скважинаш кийчйора, царна бурув деттар, промысловикашка дlателара уж. Масалкъа а хьинар айлаь къахьегаш йоккха котало яьккар: хьалхара пятилетна цlйн шерех ах шерен кхоачашйир. Из бахьан долаш «Грознефть» ший ерригача предприятешца ихьана Ленина орден елар. Дукхахьалха латтача болхлошта а спешиалисташта а шнтта совгlаташ денад.

Хlаьта дегlаудача СССР халкъа боахача дукхагlа эшар мехкдаьтта. Масала, 1933 шера хьайиллай ерригача республикo, берригача мехкохьалаьна кареерлаяьа Малгlабик. Тlом хьале хьалахагlа мехкдаьтта лийхарашка эксплуатане дlаелар Дагестанера Ачи-Су Избербаши яха моттигаш. Цул тlехьагlа мехкдаьтта даькхар Гороье, Аду-Юрта, Ойсунгуре. Цу моттигашка хьаьлъаттар болхлой поселкаши городокаши, клубаш а школаш а, больницаши берий бешамаши.

Тlом болча хана, фронт гаргахаьча йолашехьа а,мехкдаьттахоша доккха новкъостал доар Советски Эскара моостагlа йохаве. Фашисташ лелабе ма болабеаллинте а, промыслашка боах бе йолаьнийтер скважинаш, тlа-тlа, дукхагlа буруь деттар. тlом хьалехьарчуй дукхагlа техар 1948 шера. Къаьетта уйла тlайохийтар технически производственни культура лакхьара.

Цхьабакъа, Гроше пlаьора [illegible] геологотохкама балхана къастайир Республика доазонел дlайоала хийвар — Ставропольски крае. Цига Затеречни шаьрача аренa, 1953 шера мезозойски тlоанашкара промышленни мехкдаьтта даьккхар.

— Цо, — йоах нов. Назарова, — геологий «Грознефта» беррагача кулгалхой уйла чlоагlа тlаераьйир Лоархlамегlарча довкъашгеи Черногорски аьсаи юкьерча мехкдаьтта тlоанашта. 1956 шере а Карабулакe тlерча мела юкъера массекхнахьара кlеж техар мехкдаьтта. хlаьта кхо шу даьнначa гlоала цу горизонташкара мехкдаьтта кораьдир Малгlабикера а. Цул тlехьагlа мелови тlоанашта мехкдаьтта денар Ханн-Кала, Эльдарово, Орлиная, Ахлово, Старогрозненская, Брагунская, Октябрьская яхача майдашкара. Тlехьагlа бокъонца гучаьльлар кlаьхарче мела горизонташка мехкдаьтта доаккхаш хилар. Мезозойски тlоанашкара дукха мехкдаьтта кораларо. кlоаргeн тlехкlоаргeн скважинаш йоахаш бурув тохара техникех технологи кареерзаро йиш хилийтар промышленни запасаш дикка алсамъяха. мехкдаьттен газа дукха а дукхагlа даккхара эша хьалан вlаштlехьаьхьар.

Ше даьккхача 75 шера бокха,

(Йистэрдахлар 2-ча агlо тlа).

СИЙЛЕН НИКЪ

(Йистедоллар. Доланур 1-чу агIо тIе).

чоалхане, цхьабакъда, сийлахьа никъ хьабелаб республика мехкдаьтта промышленносто. Бохьоцца тоъ а ешна дIаэттаяш на Советски Iедал латтача шеранаш чу къахьетта а ухх тIеххьарча хана а мара. ДикагIа дукхIадоллара укх тайпара цифраш йоалаергья вай. 1913 шера вайгахьарча моттигашкара 1303 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад, хIаьта 1967 шера — 13.611 эзар тонн. Ма чIоагIа гаьна даьнад! ХIанз хIара шера дукхагIа доаккха мехкдаьтта паIи ахи—шиъ миллион тонн хул. Цо тешал ду торонаш Iалаьмате йоккхий хилара.

Цхьабакъда, наргIдаьннчех кхолчамбаь Iе йиш яц. «Грознефть» дIахо дегIайоагIилга бурув деттараш йоккхийча кIоаргаленашка — 5—6—7 эзар метрга — кхачарах, скважинаш ахара технологи эргаьяккха тоаярах, геологотохкама болчий теграш, хийчъаь запасаш кIезигагIа йоахе а хIара шера 25—30 миллион тонн алсамйоахаргйолаш чIоагIъярахи эффективность тоаярами тийша да. Мехкдаьтта иштта дика дукхагIа хаха дела бедх беш йолла эксплуатационни скважинашкара а, зехьа довш дела мехкдаьтта сондо, бурув деттанарех мехкдаьтта доал хачарен-халачо процессашта на могга чIоагIагIа механизаци - автоматизаци е, мехкдаьттаца хьаухача ерригача газах бица пайда эцилга лоацчача дама Iалашде деза.

— Ленина орден деллача «Грознефть» объединене предприятей балха дика итогаш, — аьлар нов. Назарова ший къамаьл чаккхдоллаш, — дукххачо эзарнех латта республика мехкдаьттахой коллектив КПСС ХХIII-ча съезде хьалхашка оттадаьча декхарех толаме доархIархилара. В. И. Ленин ваьча дийнахьа деза 100 шу дизара яха йоагIача тайпара накъагIоргхилара, цу тайппара вай мехка коммунизма материально-технически база хьаеча юкъе по шийгара дакъа лоацаргкара бола тешам ба.

Ше КПСС обкома, республика Лаккхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа, СССР мехкдаьтта доахача промышленноста Министерствана дош делар объединене мехкдаьттахоша партен правительствай шоана хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара доала хIама дергхиларах.

Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доаккхача промышленноста 75 шу дизара хетаь йола доклад чакхьаьча, пренешка къамаьл доланна юкъе хьалхаро дош делар СССР-а мехкдаьтта доаккхача промышленноста Министра В. Д. Шашина. Министерства коллеге шIерагIа республика мехкдаьтта промышленноста 75 шу дузача деза шийна дакъьала байнар ше мехкдаьттахой.

Вай мехкарча мехкдаьтта промышленноста районашта юкъе Грозненски мехкдаьтта район къаьнагIчарех хилар белгалдаьккхар цо. Советски Iедал латтача хьалханча халача шерашка Даьхенна на хадлаш мехкдаьтта продукташ лоаттаьрех а республика мехкдаьтта промышленность. Иштта бокха доархIам болаш чар Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка а.

Республикера мехкдаьтта лаккхара промышленность дегIаахо йоаленнача хьалхара шерашка дукха халонаш нийсъелар. — йоах нов. Шашина. Каматин хьисапе деттар бурув. Эшначо боарачах техника ипар, дукхагIола хала бадхаш кулгашца дора. Уж шераш дIадаха дукхъ ха я хувнаденпа мехкдаьттахой хьалаш. Ударни хьисапе бурув детт лаьттан ченаш техкараша. Мехкдаьтта доаккхача юкъейихьай автоматикен телемеханикен. Лоацца аьлча, тахан вайна гу технически десIнена республика мехкдаьтта доаккха промышленность.

Мехкдаьтта промышленность дегIайоаларча хьинаре къахьегарах вай республике меттал беррига мехка боаз Грозненски мехкдаьттахой - ветеранаш ин. Тулиш, Гябов, Негодкен, иштта Социалистически Къахьегама Турпалаш ин. Олейников, Миндубаев, Паук, кхыбараш.

Къаьстта чIоагIа мехкдаьттахой саргIебала безаш гIулакх хилар Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом чакхбаьннчул тIехьагIа. КIезигдала доладелар хьадоаккха мехкдаьтта. Республике хьадоаккха «Iаьржа дошув» дукхагIа хилийтара ерригa торонаш саргIеIьхар В. И. Ленина орден деллача «Грознефть» объединене мехкдаьттахоша. Мехкдаьтта доалла керда моттигаш лехаши херда мехкдаьтта тIоваш гучадахаран сихагIен кIоаргагIен бурувдетта доладелар.

ХIанз вайна гуш да, иштта сиха дегIаух Нохч-ГIалгIай мехкдаьтта доаккха промышленность.

Мехкдаьтта доаккха промышленность дегIайоалара дизза дакъа доал Нохч-ГIалгIай республиккерта Iилмахоца а, — йоах оратора. Цар аьча открытеех указа йийна а ца iеш, беррига вай мехка а пайда эц.

Мехкдаьттахой надваш кхею пхьоалле а хиина дIаттай Нохч-ГIалгIай республика. Вай мехкарча массайолча мехкдаьтта районашка ...хьаш я уж.

КарагIдаьннахе къамаьлаь, Iе йиш яц Нохч-ГIалгIай республикерча мехкдаьттахой. Цхьа кадо ... дехкараш доархIамей бехктокхамех декхараш да. Мехкдаьтта доала керда моттигаш тIагIа дехкагIа хьаелла еза. ШоагIгIа, тIеркIоаргача даьттан ченашкарча мехкдаьтта кердача тIоамаьнта тIаххачара сихагIен кIоаргагIен детта деза бурув. Укх шера декабрь бетта вай мехка 300 миллион тонн мехкдаьтта даккхарах Даьхьана рапорт хала дезаш ба мехкара мехкдаьттахой. Цу юкъе дизза дакъа лоацаш ба «Грознефть» объединене мехкдаьттахой а.

Дукха гаьна яц Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша шера 30 миллион тонн «Iаьржа дошув» доаккхаргдола ха, аьнна ший къамаьл чаккхдоьлийт нов. Шашина.

Трибуна тIа воах хьалха дIахьаца хана «Грознефть» комбината химика начальник, СССР-а мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьттаи химически промышленноста Министр В. С. Федоров. Керда къахьегама толамаш дахара лоина а боаккхаш, министерства коллеге шIерагIа дакъьала байнар цо республика мехкдаьттахой мехкдаьтта доаккхача промышленноста 75 шу дузача дезача денца. Мехкдаьтта доаккха промышленность дегIайоалача республикерча мехкдаьттахоша хьабенар сийлен никъ ба, — аьлар цо.

Вай мехка къизача моастагIа, фашистски Германе къоза тIом тIабеннача хана Даьхенна на эшша «Iаьржа дошув» хилийтара хьинарх ниэх на кхобеш къахьийгар мехкдаьттахоша. Цу дакъе къаьстта дика къахьегама толамаш даьхар МалгIабикерча мехкдаьттахоша. Цудухьа парна елар Ленина орден. ТIом чакхбаьннчул тIехьагIа иштта хьинаре къахьийгар моастагIчо йохаь мехкдаьтта промыслаш сиха юхаметтаоттара а. Цу дешарех а дика лоархIаьйр уж.

Сийлахь-боккха тIом чакхбаьннчул тIехьагIа дукха керда мехкдаьтта доала моттигаш хьайийлар. Цу гIулакхе дикка дукхагIа хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта.

ТIадоагIача шера республике даккха лархI 17 миллион совгIа тонн мехкдаьтта. Цунах бокка кхаъ а хулаш доаккхал ду аз хьалхо химина Грозненски мехкдаьттахо се хилархие город Грозне ваь се хьалкхийна хиларцех. Мехкара мехкдаьтта промышленность дегIаахара итогаш йиста къаьтта хьахьехках Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доаккха, мехкдаьтта чакхдоахa, мехкдаьттан химически промышленность сихача темпашца дегIаухкига.

Шоаш дIа мел кхьачача чIоагIа сий деш лоархIаьш ба грозненски мехкдаьттахой-специалисташ.

Мехкдаьтта доаккхаращца цхьана хьинаре къахьегарца вай мехкарча мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически предприятешта юкъе аьаха латт Грозненски мехкдаьтта чакхдоахен мехкдаьттан химически предприятеш. Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дузача дезача денна сийленца накъаболхаш кхы а дикагIа къахьегама толамаш дахара республика мехкдаьттахой тIахьийхар, — ший къамаьл чакхдоалаш нов. Федорова.

Мехкдаьтта доаккхараш иштта шIейца даькъала бувцаш къамаьлаш дир СССР-а геологе Министра хьалхарча заместителя М. А. Евсеенкос, СССР-а газови промышленноста министра заместителя Н. Л. Вавченкос, СССР-а Госплана мехкдаьттан газови промышленноста отдела начальника П. П. Галонски, СССР-а Госснаба керттерча специалиста Н. А. Папонов, СССР-а мехкдаьттан химически промышленноста болхлой профсоюза ЦК викала Е. В. Бондаренко, Азербайджански ССР мехкдаьтта доаккхача промышленноста министра хьалхарча заместителя А. Б. Сулейменова, «Главтюменьнефтегаз» керттерча управлене начальника В. И. Муравленко, КПСС Дагестански обкома шолгIа секретара П. В. Морозова, Къилбаседа - ХIирий АССР-а Министрий Совета председателя заместителя М. Г. Цагараев, «Куйбышевнефть» объединене мехкдаьтта доаккхача отдела начальника А. И. Мазеха, «Ставропольнефтегаз» объединене керттерча инженера В. И. Матусов, «Саратовнефть» объединене керттерча геолога Б. А. Шершнева, «Туркменнефть» объединене керттерча инженера А. Б. Амбарцумова, «Грознефтехимзаводы» объединене начальника Г. Ф. Пальчикова.

«Грознефть» объединене начальника В. Б. Назарова Iойийшар Азербайджана КП ЦК, Азербайджански ССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, парте Бакински комитета мехкдаьттахой дакъала бувцаш ейта телеграмма. Цо хоам бу Белоруссерча, Татарерча, Киргизерча, Кубанерча, Туркменерча, Грузерча, Казахстанерча, Пермерча мехкдаьттахошарех, кхы дукхача республикашкара партийни советски организацешкара, предприятей коллективашкара моарийал дейта хилар.

Цу тIехьагIа РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя заместителя, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председателя М. А. Алиханова дIаелар РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиуме Нохч-ГIалгIай мехкдаьттан мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни деятелашта сийна Сийлен грамоташ. Керда къахьегама толамаш а доахаш, дукхача шерашка ... доалаш бахар дешара боакхаш, совгIаташ деларах даькъала бойцар И. А. Алиханова.

Iоадийшар СССР-а Мехкдаьтта доаккхача промышленноста Министерства профсоюза мехкдаьттан химически промышленноста болхлой ЦК-а «Сийлен Мехкдаьттахо» яха сийлен цIи аларах, «СССР-а мехкдаьтта доаккхача промышленноста отличник» яха значок, Министерства Сийлен грамоташ аларах дола приказаш - сонаша.

Грамоташи деза совгIаташи мехкдаьттахошта дIаделар СССР-а мехкдаьтта доаккхача промышленноста министра В. Д. Шашина.

Торжественни собрание дакъа лоацаш хиннараша массене а чIоагIагIа тIоараш а деттеш раьза болаш тIайийнар КПСС ЦК, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумага, СССР-а Министрий Советага дахьийтача письмо текст.

Оркестро Советски Союза Гимн лоэкх.

Торжественни собрание дакъа лоацаш хиннараша доккха концерт оттадир Нохч-ГIалгIай АССР-а филармоне халкарен иллейн ансамбла дикагIболча артисташа.

ДЕГIАЙОАГIА БРАТСК

ДIахо хьалъеш латт Братск. Ангара тIарча искусственни фордагахьа Iалаьмате сиха шерлу чуIе шIенон дагIа кварталаш. ХIара шера 90—100 эзар квадратни метр чуIеча шIеной дIаноа гараш гIишлошъерама.

СУРТА ТIА: Братско хьалдаш латта чуIе шIеноа.

В. [illegible] сурт. (АПН).

ГЕОЛОГИЧЕСКИ КЕРДА КАРТАШ

Дукха ха йоаллаш арадаьнна Ленинградерча Всероссийски геологически институто кийчдир, 1:2.500.000 масштаб а йолаш дола Советски Союза керда геологически карт. Карт оттадаь дакъа лоацад Ленински преме лауреат академик Налливкин Дмитрий карте а ... болча цIи хезача 50 Советски Союза геолога.

Цхьа шу хьалхагIа арахийцар сана доаш кхьача тайпара да керда арахийца карт. Карто тIа хьахьекхай йиъзагIча ханара ... тIеоаш тIаддалача территоре геологически болххалеш. Ба тIаа тIера дIабаккхара йиш хилийтай даьттан чухьдоа кIоаргагIа доаккха тIоаваш дIадаржар карта тIа хьахьекха, хIаьта из боккхача лоархIаме да даьтах йоахка тайп-тайпара пайдено хIаманш доахила вIашагIехьдаккхара. ТIагIолара тIехе верхIа ахи квадратни метр хула лаьтташ а йолаш болча карте хьахьекх ... хача хана, хана тешаваш даьчуа тIехьагIа гучадаьннача болххаш ... на мара хIайна Советски Союза территоре геологически лаьттам.

Всероссийски геологически институте оттадаь Сибирски платформаца хетадаь цхьаькха лоархIаме карт а. Цу карто (масштаб 1:1500.000) чулоац йиъ миллион квадратни километраш йоаккхагIа йола, Малхбузехьарча Енисейгара Малхбоалехьарча Верхоянски дукъага кхаччалца йола моттиг. Ухкаж а Якутера алмазаш доаккха моттигаш, Прибайкальера мехкдаьттен газ доалла моттигаш, Енисей бассейн, хIаьта иштта йоаккха Тунгусски кIора бассейн а. Сибирски платформа лаьттан чехашка доал Iалаьмате дукха никель, аьшк, даш, графит, кинново рудаш. Лаьттанна хIалхарча цу йоаккхача гаьна рувгень лохарашта даим никъ хьахаш хургда карт.

Институте чакхбаьккхай цхьаьна лоархIаме iилман болх а — Сибирски платформа ерригa осадочни магматически породаш хьахкилареш дIаржарен хьалаш, цар лаьттам монографически хьахьекхар. Монографе автороаша анализ ю из йоакха регион укх тIаххьарча шин цхьалнард шера геологически дегIаахара исторе оттадоаш. ХьагIадоагIача шера арадоргда Сибирски платформа карти монографи.

Александр АЛЕКСАНДРОВ.
(АПН).

КУЛГАЛДАРА ГОВЗАЛ ЛАКХЪЕ

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Парте Добрински райкома балха хьакъехьа КПСС ЦК-ас баьча соцамга хьежжа, района беррига къахьегамхой В. И. Ленин ваьча дийнахьа деза 100 шу дизара сийна тIайийца социалистически декхараш хаяал хьалха кхоачашдар дукха лоаттабеча къовсама саргIебоахаргболаш организаторски кхетамех болх теабе гIерт Сунженски партийни комитет.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органий иккаш хьалхашка латта декхар кхоачашдара тIадешналергдолаш вIашагIтохилга парте районом да хадлаш йоакхо ега да.

КПСС ХХIII-ча съезда решенеш а парте дIахорча соцамаш а тхагIаро дIалийхар уйлаш кIоаргагIа елга, тха юртбоахама производство дегIадара процессашта объективни анализ елга.

Нагахьа сагиа хьалха партийни организацешта производственни гIулакхашта ев йола эцадик керттерча дакъе култалхоцца гIоллa, аьлла, хIанз из ю коммунистий коллективашка гIоала, цар хьинари инициативен лакхъара накъпаьна.

Организационни политически балха чета хIанз юкъараш доаш а массана а кахала, производства ювасена йолча дехкьарча партийни звеношта юкъе а.

ХIанз района а 11 колхозни шиъ совхозни партогранизаци. Цу партогранизацешка ва КПСС 834 члени 53 кандидати, е ерригача районни парторганизацена юкъерчарех 20,3 процент.

Ерригача колхозашкеи цхьан совхозеи болх бе ба освобожденни партийни организацей секретараш.

Чакхьаьннача отчетно-хоржами партсобранешца хьахьекхар, колхозийн совхозийн партийни организацешта кулгалде эттараш общеобразовательни политически гIулакха дика кийчбенна. Боккха опыт йолаш бола болхлой хилар.

Ерригача партиколашка вIашагIьехкай цеховой парторганизацеш партгрупцаш. Масала, ХIХ-ча партсъезда шIерагIча колхоза парторганизацие вIашагIъеллай 8 цеховой парторганизаци 4 партгрупцен. «Путь к коммунизму» яхача колхозе 10 цеховой парторганизации 4 партгрупцен, Ленина цIерагIча колхозе 5 цеховой - парторганизаци 6 партгрупцен, и. кх. дI. Ерригаш а колхозаши совхозаши парторганизацешка вIашагIъехкараш 47 цеховой парторганизации 36 партгрупцен а.

Укх тIеххьарча хана шин шера оттальча перспективни планагIа делабу ший болх парте районни комитето. КПСС райкома пленуме чIоагIъю планаш, пленума членаша замечаниеш предложенеш теркал а еш.

Аьа дезаш да, болх иштта планагIа вIашиIехьбахар нийса хилар. Цо новкъостал ду партийни организацей уйлен низами. Шоай тайпара хьалаши Iоваь опытк теркал а еш, керттера дешаш къоастадара тIадерзаде. ЙIаьххача хана бергболча балха программа оттае. Торо ду хIара дениа хьалхашка уттача гIулакхашца кхьана КПСС ХХIII-ча съезда решенешкара хьалагIа керттера декхараш а лаьрхIаш вервагIон чакхдала.

ДукхагIа йолча партийни организацеша хIандале а бу болх перспективни планагIа. Районе лакхбу боахам культурен дегIаккхувлара декхараш къоастадаь дакъера советски боахамен организацей бехктокхам. Цар къестаде дешаш дола дукхгIа дешаш хьахагIа дукхагIча дакъе районе къестадаь. ХIанз бюро заседаненца дукпа уттадеш йолча дешай повестка дикка хувцаденай. Партийни комитета хетар бедтала ду из дешш дола дешаш тоайр дукха хиш ега.

Дукхача решешта районна бюрос е райисполкомей цхьана соцамаш тIайийдеяга дитад аха.

Калзашта лоацамболаш дола на леш сешй райком, дикка кIезигагIа ю тайп-тайпара совещанеши заседанеши. КПСС райкома пленумашкеи бюро заседанешкеи хIанз хувцараш овлаигаро перспективни дешаш аз. Масала: «Коммунисташ балхаш тIа дIанийбарен пар авангардни леархIам лакхбарен хьакъехьа», «Iилман ларда тIа вIашiтIехьбаьккха къахьегам производствана юкъехухьилга», «Коммунисташта ду кулгал тоадаро закъера районни партийни организацие декхарий хьакъехьа», «В. И. Ленин ваьча дийнахьа деза 100 шу дизара яха йоагIача тайпара накъаккхара даькъе парторганизацешта хьалхашка латтача декхарий хьакъехьа», № 2 йолча Орджоникидзевски юкъерча школа парторганизаце дешаре кхетама балха хеча кулгала хьакъехьа», «ХIХ-ча партсъезда шIерагIча колхоза хьайбаь боахаме болх беш болча кхалнаха юкъе беча политико-кхетама балха хьакъехьа», и. кх. дI.

КПСС райкома балха тIа керда дар — вIашагIъелла информацен тIахьожамен сектор. Цу секторо хIанз хьалхарча юкъыге а райкомага, юккъьанцарча парторганизацешка йиш хулийт партийни балха тIахьожам лоаттабе, практически новкъостал хара аппарато беча балха анализ е, райкома болхлоех хьанна, малагIа новкъостал эш бIаргаго. Йиш хулийт хана фактора мах бе, партийни балха тIа хьоастам хилийтара даим йоакхо е.

ХьалхагIа а сайна партийни балха керттера дакъа лоархI оаха кадрай экономически дешар. ХIанз Iилма тIа-тIа дукхагIа производственниз а хиина дIоттаяш латтача хана, партийни организацеша цхьа профессиональни кийчом, цар знаней боараш лакхбара йоахке ега хьахара пхане отт.

Цу гIулакхъа районе партийни болх дола актива ... йоалай. Школе вIашагIъелле а болх беш а я колхозий председателешкара, совхозий директорашкара, КПСС райкома болхлошкара Iоболабески бухгалтерашка, экономисташка, ревизионни комиссей председателашка кхачакаьна боакъ деша багIа 6 тулпа. Берригаш а цу дешаро чулоацав 316 сахьт. Бетта цхьацца заметка ла, орала дешанна.

Дешара плана тIа оттадаьх: специпдисциплинаех льаца лекцеш еилга, семинарски занятеш ега, опыт дIаюхха залита, тьалла латтача боахамашка ухалга.

Цул совгIа, районе вIашагIъеллай экономически балха бIарча система. Болх беш шина-кхоккха, экономист а волаш экономически отделаш лхай колхозашкеи совхозашкеи. Цул совгIа, экономически цхьаьне кулгах а дем. ХIара боахаме экономически анализа общественни советаш вIашагIъехкай.

Района колхозий ... кхьерчеи дешара заведенешка деша нагIа 48 саг.

Цхьан шера дуйнашка гор Ростове ... денна на 21 сог. 1968 шера агрозоотехнически ... дешар 1507 колхозхо.

Аргунски юртбоахама школе шоай квалификаци лакхъьй 12 сего.

КIезиг-дукха кердагIча тайпара вIашагIехьдаьккхад юкхьанцарча партогранизацей секретарий дешар. 1968 шерарца квартало цкъа йоала семинараш. ХIанз вIашагIъеллай юкхьанцарчен цеховейн парторганизацей секретарей школа. Занятеш бетта цкъа хул. Занятешка къестадераш укх тайпара дешаш да: «Кулгалдара ленински стиль», «Коммунисташи производствои», кхалнаьха советашта кулгалдара опыт дIа-цIа эцар, керда ... чакхьъехар. Цу тайпара занятеш юкъанцара парторганизаци йолча ю оаха.

ЧIоагIагIа уйла тIайохийт доршаш йола орган балха юкъе чIоагIагIа чуезара.

Укх шера КПСС райкома хIара отдела новкъостал ле КПСС райкома членашт оттабаьб. Райкома членашка пленумаш, райкоме дукхадергдола дешаш кийчдара, къахьегамхой жалобашца дьадара бола байт отделаш.

Масала, «Коммунистий авангардни лоархIама хьакъехьарча» дешах лаьца района пленум кийчьеча юкъьевар райкома членех 40 саг. «Iилмин ларда тIа вIашiтIехьбаьккха къахьегам производства юкъехьарах» дола деш кийчдара — 12 саг. кхыдарам. Тешаме, партийни бехктокхам детаьш кхоачамъю партийни поручениеш парте райкома членаша ин. Ильинова, Аристова, Тхастава, Синельникова, Беглецова, Литвиненкое, Яркина, Кима, кхычар.

КIезиг-дукха тоадаргIен вIашегIен дикий партийни организацешта кулгалдара методаш. Цар гIулакхий керттера чулоацаш — доал хара организационни, административни, экономически формаш эргайолаш тоалга.

Партийни организацешка кIезигдукха тоаленнад партийни низам дIа-юза нийсделга. Юрта боахаме болх беча коммунистех 80 процент гаргга бараш кхаш деладечен хьайбаш деладечен ба. Района дукхагIа болча коммунистама лакхбаьб шоай партийни организацей гIулакхашта хьалхара бехктокхам. Цар шиш боламагIа лелаю партийни балха кетта... лош, хьинаретIа дакъа лоаш организаторскаш политически балха тIа.

Дукха а дукхагIа болча коммунисташа шоашкара хьехам тел парте болхаранта къахьегамен общественни вахаран. Къахьегамо авангардни дакъа коммунисташка хилар хьахьонс кхыметтел правительствени совгIаташ деннача юрта боахаме хьалха латтаранта юкъе 77 коммунист хилар а.

Партен чачхаьхаллахенен массе вагIорахьара дега новкъостахлах кегIертолга а еш, колхозашкеи совхозий болхлошен партийни организацей кулгалца дикка толамаш даьхад юртбоахама продукташ дукхагIа хьахаран кийчъарен дакъе. Укх тIеххьарча шин шера юкъева лаьрхIача района юрта боахаме йоакха ерригa продукци чул хьалагIа дIадахача шин шера лаькачул 29,4 процент дукхагIа хинай.

Лаат кхедеча тIехдика толамаш лаьхад Шеча Эскара шIерагIча колхозерча коммуниста нов. Кузнецова тракторно-полеводчески бригада, ХХ-ча партсъезда шIерагIча колхозерча нов. Рябинина бригада механизатораша.

... шерара латтама хьалаш хала ... дикка ... генераш дика хьувкъадаь района колхозашка. Пачхахьалкхенга из культура йоккара план тIеххоачашъеньй районо. Эттара дикагIа хьувкъам — хIара сектара тIара 19,4 центнер — кхебаьб «Победа» яхача колхозе. Цу культура лакхй хьувкъам кхебаьб Шеча Эскара шIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозашка, кхыча боахамашка.

Дика къахьийгад укх шера сомий ... баьцалараш, кхетеразаш кхеераша. Баьцаларий эттара лакхагIа хьувкъам — хIара гектара тIара 300 центнер—кхебаьб «Путь к коммунизму» яхача колхозерча Антонина Николаевна Денисова керте латтача бригаде. Баьцаларий лакха хьувкъам кхебаьб коммунисташ ин. Бубликова, Шевляков, комсомолка Черкасова керте латтача бригадаша.

Хьекхамаш дика да хьайбаш боахамеча болхлой. Хьайбай продукташ йоакхара план районо кхоачашъяьй: дулха — 111 процент, шурийна — 112 процент, фуаштен тхаьрен — 129 процент.

Партийни балха юкъе лоархIаме моттиг хетаю коммунистий политически производственни хьинар айдара. Цхьабакъда, практико хьахьешшаш, коммунистий политически хьинари инициативен цар идейни кхетамех тийша да.

Укх дешара шера партийни дешара тайп-тайпарча формашта чулацаь дешара заведенешка деша багIараш цара дIа мел йоккха коммунисташ.

Парте ХХIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, юкхьанцарча парторганизацешта дем йола кулгал тоалу райкомо, дегIахуил уж шоай мукъагIен инициатива йолаш хулга, партийни дисциплина чIоагIъю, шоай гIулакхашта хьалхара бехктокхам лакхбу.

Цунца цхьана аха деагIа, тIехьалуссен вентабельни довцен боахамаш хилийтара, лаьттан цIара гектарах пайда зикагIен дукхагIен эцара районе ходдамболаш дола гIулакхаш чакхдоахаш да хилар. Дукхача боахамашка хьалхагIа а санна кха а лаьтта леладара культура, кIезига лакхлу юртбоахама культурай хьувкъам, лерттIа кхоачашъяц КПСС ЦК майсен Пленума решенеш.

Механизаторий кадраш тоъаш дайне, экономически хьокхамаш дукхача колхозашка хIанз а во за. Дукххача боахамашка рентабельность лакхлу продукци яккхарга дIайоде мах лоабара чотах а ца лакхлуш, закупочни мехаш лакхдара чотах.

Парте Добрински райкома балха хьакъехьа КПСС ЦК-ас баьча соцамо тIа белгалдаь декхараш теркал а деш, парте райкомой юкхьанцарча партийни организацешех де доагIар лерга лерига кхоачамбоалараш тIадахара, тхоай коллективашка беча партийни балха боарам лакхбара.

В. ВАРЛАШИН,
КПСС Сунженски райкома хьалхара секретарь.

Ленинград. Медицински приборащ кийчъеш йолча «Красногвардеец» яхача объединене арахец ший тайпара аппарат — физиограф. Цунна мог дего деча тайпа кардиограмма, фонограмма якка, шIево бу низ биста, температура йиста, иха беттабалар диста, шIийца кислород Iар дIалаьде. Берригa гучадаьнна хIамаш лента тIа дIаьзду. Осциллографа экрана тIа лора бIаргагу моллагIа процесс ишта лел.

СУРТА ТIА: физиограф нийса дIаоттаеш воалл коммунистически къахьегама ударник радиомеханик Н. О. Гулк.

И. Баранова сурт.
ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Укх деношка аралаьнна КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганда агитацеи отдела «Агитатора блокнот» КПСС ЦК Пленумах лаьца болча хоамаца хьаделлалу.

СССР Конституце Денна хетаьъ кепа теха я «Социалистически Конституци» яха методически статья.

Грозне бIаь дийнахьа лаьттача тIемах дувцаш я В. Сайкес язьаь «Цу деной сийле йоргъиц» яха статья.

«Хьайбаш Iангардоахилга хьокхаме вIашiтIехьлакха» яхаш корта болаш я КПСС Нохч-ГIалгIай обкома юртбоахама отдела заведующе заместителя Н. Плескина язьаь статья.

Дина дукьаларча темах лаьца блокнота тIа кепа теха я биологически Iилмай кандидата КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически просвещене Шеп Iилмаш етемама йолча методически совета председателя Е. Ковнашке язьаь «Динах тIехьадиса гIулакхаш хIанз лахаш хилара бахьан фуд?» яха статья.

Дунен халкъаьнта юкъерча тема хетаьь я Н. Кострова В. Гавриловен язьаь «ЦРУ — идеологически диверсей шпионажен центр» яха статья.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

СОВХОЗА ЭКОНОМИКА ЧІОАГІЪЯРА

ХІара шера экономически чІоагІдаш боахам ба Грозненски шурий совхоз. Боахама долалахь 28,1 эзар гектар юртбоахама угодеш я, цу дакъе 16,2 эзар гектар—оахам хола лаьтта, 7,5 эзар бежаи, цу дакъе 2,6 эзар гектар оахам хола лаьтта, кхийтта эзар хьакха, нзал ма ха. 1965-ча шера нахчохьлакхента хІателача юртбоахама продуктех луш бола мах лакхбича дена къаьстта лакха рентабельность йола боахам хиннаб совхозах. Дукхьал укх тІехьарча шии шера совхоза хиина пайда 1603 эзар сом ха.

Ала деза ялата культурай хьувкъам 16,8 центнерегара тхъаьннега кхачналча лакхбалара центнер ялатага гІабада мах 2,3 сомал тІех па баьнилга.

Цу тайппара хІара шера лакхду хьайбай продуктивность а. Дукхьал укх шера хІара Іиттагара йоакха шура 2350 килограмма дІакхачийта йерий. хІара устагІаша тІера лаьхкка тха 4,5 килограмм. хІара котама тІехьара гулду фуаш 145 хорга. Бехгалдегаш хьайбай продукцега дІабега мах а плановичуд дикка доханг хилар. Ала деза къахьегама оасарда укх тІехкьарча шерашка 4,3 процент лакхъеннра.

Мишта вІашт Іехьдаа боахама къахьетамхой производство рентабельни хилийта? Цу хаттара жоп луш хила хувцалза дал ма боахаме беш болча экономически балхах. ДертІа, шуй хаппахьа планировани цу экономически балха юкъе кертеердар хиларша, цу гІулакха чІоагІа терко ю оаха.

Совхоза отделенешта производственно-финансеви плах оттадах совгІа етта а йийн хІара бригадега фермагІ, къаьст-къаьстача болхлойна дІакхачийт производственни планаш. Цул совгІа халхаша уттаю отделенешта йола бетта производственни заданеш, кертерча балхашта йола планаш. Юххерча итт шера боахам дегІабара торонаш теркал а яь оттаьй 1970—1980-ча шерашка йола оргхозплан. Из оттаеча дакъа лаьцар Грозни юртбоахама институтa Іилмахоша. Из план оттальваша кертера теркам тІабахийтаб кхоъ дакъа дегІадоаладеш боахама специализаци яра: детташ йола доахан дебалара, хьацара леларa, ялат лакхара.

ЛоархІаме гІулакх да планаш кхоачашъяра. боахама нийса кулгалдара долаш йола кхоачамбоацараш дІадахара хадланза тІехьожам доаттабар. Из болх а дика вІаштІехьбаьккхаб. ХІара бетта, масала, анализ ю къаьстта... фермаш, отделенешта хьокхамайтта, хьеж хьайбай продукташ яхарга дІабода мах дановичуд лакхагІа да хилийтара, кхоачамбоацараш дІадоах, везараш техк. Хала да тха боахаме анализ тІахьожами па бу балха участок лаха. Традици а хилла дІаяттад еш йола анализ болх бераштa дІайовзийтилга, из хьайла па кхухьилга. Боахаме белгальнча планага хьежна болх беш экономически анализа бюро а я. Цунна кулгалдеш ю совхоза директор нов. Шаго. Тайп-тайпара экономически дешаш къестадара нийсса производственно-финансови итогий анализаш ю деродашка хьежжа. Анализ еш хана пайда ийбу бухгалтерски даннех.

Боахкача лоархІаме доархІ оттаха къахьегамхой материальни бераш сІабаьккхар. Планировани нийса лелаярах дуккагІа болча болхлошта алапел совгІа ахча нйлу. хІаьта премеш нйю. Ала деза премеш тІеххах алапел совгІа премеш телара расчетам шнй ханнахьа ента. Дукхьал хІалахача шера алапех совгІа 39 эзар сом делар болхлошта. хІаьта планай совгІа яьнккхача продукцех премеш хьсале 39 эзар сом делар.

Къахьегама оасарле лакхъяларга хьежжа лакхлу болхлошта нйуу алапи а. ХІалкхача шера хІара болхлочо юкъара лаьрхІара нйца алапи 1117 сом хилар, шошта лаьча 1966-ча шерачул 5,1 процент совгІа. ХІаьта нІсшорга алапи йІдеош болхлошта, алапи тІатераа къахьегама хьежжа, бархІ процент ахча тІатохалга укх шера. Валови продукци эльхах 37 проценти из йиенара эльхах 44 проценти хул хИаьх совхоза болхлоша нІлу ахча.

Совхове вІашагІйоллхаш я къахьегам Іилман нйида тІа вІаштІехьбаьккхара отлал.

Совдаье бедча социалистически бригада дакъа лоаш берригахь счетах болхлоша, специалисташа, дуккхача балхлоша. Цу балха дакъа лоацаш болча берригача наха дика кхетаду шоаш беш бада болх боахаха экономика ЧІоагІъяра, производственни планаш кхоачашъяра мел боккха лоархІаме ба.

А. АБРАШИН,
Грозненски шурий совхоза экономист.

ЯЛАТ ХЬУВИЪАДЕРГДА

Дукха ха яц тха кхашка мехе теркадеш форд санна совзха гуралхьа дийна ялат эльтта. Укх шера зика хьийкъадар ха бола ялат. Из дика хилар ціІ да. Цхьабакъда, из дойташи лоацача агротехнически ханен чуена лоаьр ялат. Цу лоархІамерча кампанена дика кийчбеар тха бригада механизаторий.

Лоацача хана чуйща дальккар ялат. Из сика чуйпа торе хилар хьалха латтa групповой метод юкъейоалаарах. Цу метода хьагойт социалистически яхье хьалха латтар малаа, къахьегама нийса мах бе йиш хулийт. ХІара комбайнера ше бехктоххаме доарІ, шнй комбайн тІехьльниеч участкана. Цудухьа шІена хуа кха.

Ер шу довалуш ялат дукхагІа декхара лакхара, социалистически декхараш тІайцадар оаха. Уж кхоачашдара механизатораша шерра къонсам бовржабар. ХІаш доше гуйра тІакхаьчача гуш да социалистически яхьа беркат. Бригача совзхозе юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 15,6 центнер лькхача тха бригада участка хІара гектара тІара 18,8 центнер ка боа ялат даьккхар. Советски Іаьдал этта 51 шу дузаш социалистически яхьашта районе лаьча итогех хьалхара моттиг яккхарах районни сийлен Доска тІа яьккхай тха бригада.

Ялат чуйцц доалламе дорригІа юхьаш дІа а йоахаш кхаш пІендир оаха. Цул тІехьагІа лаьттанцара тІоадал дІа па йохийташ сика яьхар. Дийнахьи буси шии сменагІа дир оахам. Шоай сменин нормаш тІахкхоачангьеш хьинаре къахьийтар механизатораша Ахмадов ІьасаІа, Хашувев Салундо, кхьбараша.

Ала деза, аьха уллача лаьтташ агротехнико мяхкара этара чІоагІагІа обработка е оача хана йоакхаа оттарах лаьттан гІулакх дара балхаш тІехьалахар. Хьалхара дегІа лийлхачуя тІехьагІа ха юкъе па йолийташ жохараш кхаш тІа даьхар оаха.

Лаьттах гІулакх доча комплексе юкъе да этара лоархІамердар—оасарна къонсам леаттабар. Хоыш на дий сурепка, кхыйолча оасара баьцана лаьттанцара пайданера веществаш дІаушаш на болча ялата хьувкъам лахбанта. Цудухьа оасар дІадоаккхаш, гезаш йохаеш, дисковаии оаш тІехьа-тІехьа маххаш даьхар.

Лаьтта леладара культура лакхъяра боккхача лоархІаме да севооборот хІлар. Белгалде деза, из йура гІулайх тха боахама укх шера юкъедоаладаь хилар.

ХІанз оаха кІа дІахуа лаьтта хьалха гилуангаш, хьажІаш хиннар да. Цу гІулакхо дикка лакхбергба ялата хьувкъам.

Укх шера дах бІаь совгІа гектара тІа гурахьа юв культураш дІаэ сааш дар тхо, цу дакъе пхи бІаь гектара тІа—кІа, 165 гектара тІа — мишача доакъара лаьрхІа культураш.

Ялат дІаде холаденнача денош ка догІаш лелхаш халача тхала тІа хилар механизатораш. ХІаьта а ІалампІа къовсам лоаттабеш дикагІа фу лаьтта дижийтора де мел дезар дир.

Кхо бІаь гектара тІа ураІапхорагІа дийнах кІа. Ялат дІалувча хьинаре къахьийтар тха бригада коллективо. Механизаторашта юкъе белгалбе беза лоаргІа кІозргал йолаш фу дІалоддаш шоай ден нормаш 120—150 процент кхоачашъеш оасаре къахьийта трактористаш Ахмедови Хашумови.

Укх шера октябре хиннача КПСС ЦК Пленума решенеш шоай програмна а лерхІаш, хьатІахоагІача шера хІара гектара тІара тІкъе центнер лакхара шерра къовсам боаржабь къахьегаш ба тха бригада болхлой.

С. ГАРНАЕВ,
Шоалжа района «Дикилна» совхоза кхоалагІча отделене тракторно-полеводчески бригада бригадир.

КОТ МАЛА ВАРГВА?

КПСС ЦК Октябрьски Пленума (1968 ш.) нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар амортизационни ха чаккъйлале тракторaш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш ханал хьалха тІера дІабоахилга нийслуш хилар.

Из санна йола моттигаш вай республике а нийслу.

ПоатгІача тайпара техника лора па еча боахамашка амортизационни ха чаккъяллалца болх баш тракторaша, юртбоахама машинаша.

Из гІулакх теркад а деш, 1968 шера юртбоахама машинаш лораелга тоалара дукха болх баьб республика районни производственни управленеша, колхозашa, совхозашa.

Укх шера вІашагІкхийтта коллеги хилар юртбоахама министерстве. Указа дийцар машиннотракторни парка эксплуатаци яра «тракторaш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш лорадара хьалех» хола этара лоархІамерa деш. Коллеге сопам баьб колхозашка, совхозашка, «Сельхозтехника» объединене предприятешка юртбоахама техника лорадо вІаштІехьлаккхара хьажар-конкурс хІара шера е.

Хьажара-конкурсе кхоачашде дерхІ:

юртбоахама техника технически грамотне лоаттадеи лораяри хьалаш хилийта:

техника, запасной деталаш, деагорен смазочни материалаш лоаттаеча моттигашка тІехдика лостам хилийта.

Хьажара-конкурсе дакъа лоаца я республика ерригa колхозаш, совхозаш, «Сельхозтехника» объединене ерригa предприятеш. Укх шера из дІахьош я 29 февралера дехта 1-чІа декабрь баккхачалца.

Укх декоша колхозашкал совхозашкен хьажa йолалу районни хьажара комиссеш. Цар белгалдоахаргьа шоай районера дикагІа йола боахамаш. Районни хьажара комиссей результаташка хьожаргья республикански хьажара комиссе. Цул материалех гучаргья хьалхара призови моттигаш даьла районаши боахамаши.

Призови моттигаш яьнча бейхамашта совгІата лургья:

хьалхара моттиг яьнкхача — ГАЗ 69 А яха легкови автомобиль;

шолагІа моттиг яьнкхача — «Москвич — 408» яха легкови автомобили заправочни агрегат йолаш ДТ-75 трактори;

кхоалагІа моттиг яьнкхача — «Запорожец» яха легкови автомобили маслоколонкаш.

Цул совгІа дика хьоахашa лаьча районашта 1969 шера материально-технически фондашке лургья:

хьалхара моттиг яьнкхача — ГАЗ-51 яха кхоъ автомашина, ДТ-75 яха пхиъ трактор, деагор чудетта пхиъ колонка;

шолагІа моттиг яьнкхача — ГАЗ-51 яха шиъ автомашина, ДТ-75 яха пхІ трактор, деагор чудетта шиъ колонка.

Иштта хьажаре хьинаре дакъа лоацаш хилача тракторни тракторно-полеводчески бригадай бригадирашта, бригадирий гІоаьнчашта, мастерашта наладчикашта, шоферашта, ремонтникашта, гостехнадзора штате а штате боацача а инженерашта — инспекторашта совгІата дала районашта ахча хьоладергда:

Хьалхара преми — 1500 сом, шоллагІара шиъ — хІараар 1000 сом, кхоалагІара шиъ — хІараар 500 сом.

Хьажара конкурс дІахьош къаьстта белгалбаьнначаа наха совгІата салаІа наха мах боацаш путевкаш Сийлен грамоташ лургья.

ХІара юртбоахама предприятe дІахьийтача вІашагІкхийттача коллеге сопамен юртбоахама техника лораяри лоаттаяри дикагІа вІаштІехьдаккхара хьакъехьарча республикански хьажара-конкурса положенеш кхы а иргьяь колхозашта, совхозашта, районашта юкъе яьрша социалистически яхь.

Къаьстта хьинаре дакъа лоаш цу яхье Шелковской района «Красный пахарь», «Червленский» колхозашка, Шаьла района «Южный», Ленина цІерагІча колхозашка, Надьсарен района «Плиевский», «Знаменский» совхозашка, кхыча боахамашка.

Нагахьа санна юртбоахама техника лоаттаеча моттигашка чІоагІа хІама йиала площадкаш хьалха хиннеце хІана уж 120 совгІа я. ХІаьта Шелковской района «Червленский», «Коминтерн» колхозашка, «Атагинский», «Гудермесский» совхозашка асфальтъйа площадкаш я. Республике этара хьалха «Знаменский» совхозе хьаш литт бетонировани площадкаш.

Сунженски района «Победа» колхозе болх беш йоаца юртбоахама техника дуккхача хьенна дІаоттаьй.

Юртбоахама балхаш сихдeнна (оахам деш, ялат дІадуш) ха яле а дуккхача хана дІаоттаьь техника тоаль дІаоттаьй я ремонт приемни комиссена дика лоархІаш. Ка бола ялат хьоьхача баьрйттанех шийтта комбайн ремонт я яьнха дІаоттаьй. Цхьабакъда, наІ ве да «Победа» санна йолча хьалха яттача, рентабельни боахаме юртбоахама техника кхоалие йоацаш йийлача моттигар.

Йоча хьала тІа я Гудермески района «Степной» совхоза, «Дружба» колхозе, «Ингушский» совхозе, Сунженски района Ленина, XX партсъезда цІерагІча колхозашкара юртбоахама техника.

Республикански хьажара-комиссе итогІаш е дукха ха яйсаш.

Мала котваргва-хьогІ техника лорар хиле вІаштІехьлахкарх кхьалца яьлона лхье.

Тоашана ... хьажар-конкурса ... бехктохаме лоархІаш ... ненни болхлоша ... раша йоагІа йоакхо лаьча юртбоахама организацешка призови моттигаш шоачаргІзаар.

И. КУПЛЕВАЦКИЙ,
юртбоахама министерстве гостехнадзора инспекци начальник.

ЛАЬТТАН БЕРКАТ

Укх шера дика коартолаш кхеяй Надьсарен района «Надтерчновский» совхоза кхашка. Укх денешка цига долаш совхоза кхоалагІча отделене кхоалагІча тракторни бригадa звеньевойна Ильясов Аюпана къамйьл хилар тха корреспондента.

— Дуйиа къахьега дезаш культура я коартол, — аьлар Аюпа.— Тха звено укх шера 55 гектара тІа кхейир из доархІаме культура. Шу делалуш тхоай торопашка хьежжа хІара гектара тІара 90 центнер коартол яккха социалистически декхараш тІаийцап оаха, ... 80 центнер йолча. Бехктохамен кхочашде нийсалеи дар тІаийца декхараш.

Шерагара шерагa дикагІа Іомаю оаха коартолаш хьувкъаяра йола агротехника. Звено членаша дика кхетадаьх лаьтта лелаяра культура лакхъяра мара коартолий хьувкъам сонбаш ца хилар. Йоккха теркам тІабохийт оаха хан-ханнахьеи боаттІача боарамагІеи лаьттана подкормка яра, шуйна гІулакх дара.

Иштта укх шера хьувкъама лерх йолаш совзха оахам хале органически удобренеш тайсар. БІаьсти йоалламе оасар дІадоаккхаш массехкаша культиваци яь маххаш доахаш кийчдар лаьтта. Коартолаш дІо на йийнте хьатІаІалле а хьатІахьлча а маххаш дахьар лаьтта цаипа доаккхаш.

Ахкам дІмадахь оасар дІадоаккхаш, тІакхха гуннаш, деш Іалашца къовсам лоаттабеи, лакхара хьокхамаш гойтар звено членаша.

Коартол чуяцалe дика пайда ийнар оаха йолаш йолча техникх. Коартол чуяцаш дІакхха шоай агрегаташ сеца ца латтийташ, къахьегама оасарле лакха йолаш болх бир механизаторашa Ярдаев Вилана, Могушков Вембулета. Цар хІара дийнахьа нормаш 120—150 процент кхоачаийора. ХІара гектара тІара пхьа бІаь центнер коартол яьнккхар оаха. ТІаийцача декхарех итт центнер совгІа.

ХІанз тха звено членаша коартол чуяцара дерригa балхаш чаккхьяхад.

СУРТА ТІА: звеньевой Ильясов Аюп.

И. Пимова сурт.

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЯЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Профсоюзни организацешка дуккхача шерашка хьинаре болх барах а яьча дийнахьа дена шоаткъе итт шу хьзарна дузааденна а Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Марченко Вера Матвеевнана — юрта боахамен заготовкайи болхлой а гІуллакхерча наьха а профсоюза Нохч-ГІалгІай обкома председателa.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СИЛОНИН.

г. Грозный, 1968 шера.

КООПЕРАТОРИЙ ПОЛИТШКОЛА

Коммунистически парте истори Іомазеш ба Надьсарен районе вІашагІъеллача кхъ шера школа ладувгІараш.

ЛадувгІарашта дика новкъастал цу пропагандиста района преподавателa Шадиев Іалдунна. Іомаеш йола материал наха дикагІа кхетаергІолча меттага, дуцар масалашца чІоагІдеш валетош ю пропагандиста.

Тхъаь кхоъ саг ва Шадиева кулгалдеча школе деаш. Царех итт саг коммунист ва, вожаш комсомольцаши парте боацараши. ЛадувгІарашта юкъе дах тІалгІай йоІ я. Школе деша богІараш керттерча дакъе юкъера образовани йолаш ба.

«1921—1925 шерашка халкъа боахам юхаметтаоттабеча хиная парте лоархІам» яхача темах дукха ха йоацаш занятие хилар политшколе. Цу тема керттерча моттигашта ладувгІарий уйла тІайохийташ, царга конспект язъйташ дийцар пропагандиста. Ший къамьлаца совдар доалаш, керттерча теркам тІабохийташ дІайийцар по из темa. Пропагандистага легг дийла ладувгІаш, шоай керттерадашка йоазош беш богІар нах. Бесела йистельча йийца материал чІоагІъяра ладувгІарашка хаттараш из йоалу ІалаудинМасала, укх тайпара дар уж:

«Фу хьонаш этта кийхай 1921—1925 шерашка къонача Советски Іаьдала хьалхашка?», «МалагІа жиъ бар троцкисташ лаьпар?», «Профсоюзий лаьца дискусси хІана хиннай?», иштта кхьдараш.

• Дукхьача хаттарашта жоаш хоалам болаш жоп телар ладувгІархочо Берсанов Халата.

Цо йийна тема шеръаш а на кІоаргагІа хьагучайоаккхаш а хьамаьл хир Хабриева Фариаас. Контрреволюционни элементашта В. И. Ленина кулгалца Коммунистически парте лаьча духхьаленах, керда вахар чІоагІдаларах, цуй лоархІамах, дийцар из.

— Россе цу хана хиина халенаш Надьсарен районе а къаьстта хоалуш хиннай, — аьлар ладувгІархочо Костоев Башира. Цу хана наьха бытовой хьашташ кхоачашеш саг хиннавац кІудахам ю «дошо» пхьараш мара. Цхьа тика хиннай. Из а наьха цІагІа уллаш яр. ХІаьта хІанз новосткъанел совгІа тика я районе. БархІ миллион сомага дІахкоач товарооборот. Иштта тоаденнад балача наьха хьал-торо. ХІаьто хІана а кхоачамбоацараш нийслу. Уж дІадахара де лезараш белгалдеш къамьлаш хир ладувгІараша. Погоров Идриса белгалдир шо балха волча общежите торгоалех.

Иштта ладувгІарашта пайда луш, царга уйла ийташ чаккхьахар занятие. ЛадувгІараша из дукхаш дитар пропагандиста белгалдир, Іомаеча темах лаьна вывод йир.

Б. БЕКМУРЗИЕВ,
КПСС Назрановски района инструктор.

ЛЕНИНГРАД. Иштта лех хьажа форда тІа яьккхай мухь а вІехьа 16 эзар тони доваа долаш йола «Победа Октября» яха океански танкер. Из кема — Балтийски завода кемаш дераша Сийлахь-боккхача Октябра 51 шу дизара кийчдаь къахьегама совгІат. КердагІа йолча электронавигационни приборашца кийчдаь да кема. Форда тІа тоххам баь дахьнарчул тІехьагІа ше массаза болча порте Новороссийске гІоргья танкер.

Сурта тІа: «Победа Октября» яха танкер форда тІа яьннай.

И. Борисова сурт.
ТАСС фотохроника.

ШУРА СОВЙОАХ

Пачхьалкхенга шура йоахара шера план ханал хьалха кхоачашъяьй Урус-Мартана района Мичурина цІерагІча совхоза 3-ча отделене ферма болхлоша.

Приемни пункташка ферма коллективагара ялх бІаь совгІа тони шура дІакхьачай. Цадахача шера укх хана яьнкхачул хІана кхоабача Іаттагара йоакхка шура — 250 килограми дукхагІа хиннай.

Къаьстта белгалбаьннаб доларкаш ни. Абуязан Акбулатовал. Шера планах хІаоа кхоабача Іаттагара 1580 килограмм яккха езача хьалхарчо 2468 килограмми воккхо 2100 килограмми шура яьккхай.

Т. МАГАМЕДОВ.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Скважинера мехкдаьтта хІаш тохача нохкдаьтта хехарашта ІалаьматедоІкха кхаъ хилар.

Ер из вай Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьтта промышленноста 75 шу дузача цІейна кийчдь шоллагІхоло къахьегама совгІат,— аьлар мастера коммуниста Золин Александр Петровича. Шей хьатІакхача хІара хьалха мехкдаьтта доаккхарашка дІаелар цар дукха мехкдаьтта лу шоллагІйола скважина.

Ер шу долалуча хана агитатор А. П. Золин партийни организацие залхаеш бесела еш вар мехкдаьтта хоашна. Цига из белгалдаьккхар укх шера октябра бетта республикe мехкдаьтта промышленноста 75 шу дузалга. Цунна сийлена шкьабахара тоха деза бурув 2500 метр да, из вай керттера декхар ха, аьлча чаккхдаьккхар цо ший къамаьл.

Уж декхараш ханал хьалха кхоачашде деза вай, — аьлар буровойнча гІулакх веча мастера-слесаре С. М. Зубова. Цо яхар хьа а доацаш, цІей тІалхачалехьа мехкдаьтта кІеж а тохийташ шии скважина дІалла еза вай мехкдаьтта доаккхарашка, — аьлар бурувдеттачо Пронкин Павела.

Бригада берригa бурувдеттараш рялза хилар цу гІулакха. Цу декхача дента кхоачам шера план кхоачашъе лаьрхІар цар. Хьалхашка латта декхараш лоархІамен бехктохамен хилар кхетадеш цар хІаране. Иштта шарна хоеа нечагахь вІашга хина а авари а кийн балха тІа хьоцзам хуле шоаш мел хьийга къа зехьа ловлга. Кхоачашде дезараш дукха дар. Толашна бурув а теха мехкдаьтта доаккхарашка дІалла езаш яр № 152 йола скважина. Цул тІехьагІа бурув тоха лоладе дезаш дар кердача № 156 йолча скважина. Из ханал хьалха бурув теха а яьккха мехкдаьтта доаккхарашка дІалла лерхІаш яр.

ШІаоладелар бехктохаме долош. ЛаьрхІачул хьалха бурув теха а яьккха промышленноста дІаелхар из. Укх шера кийнбетта хьалха пал яьхха бурув тоха деззар шоллагІча скважина.

Дуккхача шерашка бурувдеттача болх беш вола 20 саг ва бригаде. Балха тІа цхьаккха бракк нисъяьккхийташ цар шоай болхах. 1963-ча шера коммунистически къахьегама сийлен цІи елаш бригадaна. Цу шера сий лакха лаьттадеш хьайоагІа бригада.

Ший норма кхоачаш ца еш саг нийслой шун бригаде?—аьнна аьлча хаттарa жоп а луш,—цу тайпара тІанца нийсаш тха бригаде, — аьлар мастера нов. Золина. Цхьа дезал санна барт тайна къахьет цар. Болхлой дІа-юха бушаш хулцалаш. Дуккхача къамех болча наьхах латт бригада бурувдеттарий коллектив. Царех из оператора гІончa нохчо Джабраилов Сайпудин, гІалгІа Ханхоев Іаьла, украинец Галченко Анатолий, эрсе Воронков Павел, кхыбараш. Шоай балха опыт хІа-юха а лул цахадаш лаккхьа дар балха говзал.

Лаборанткаш Тройнякова Любовь, Черскова Любовь, Ткачева Екатерина бокъеша бола бригада членаш ба. Царех дуккхача лаьъкъе тийша да хьовзам ца хулийташ бурув тохар. Из дика кхетаду цар. Химически реагенташна дика кийчбу лаборантaша лоабата маьккал.

Бригадерча бурувдеттарашa дукха кердадоааш производства юкъеккхуь. Цу бригаде этара хьалха производства юкъедихьар лакха эффект йоха цхьаьпарошечни осташ. Кердача техникой технологеи торо хулийт лаьттан чехаш сихагІа тахна.

Цхьабакъда, бригада доаха къахьегама толамаш этта дахаш. Бурув тохача авари ца хулийташ къахьегар на хІараннена ший бехктохкам, шийна хьалхашка латта декхараш довзаш хиларя, уж толамца кхоачашдара хьинар кхе ца деш къахьегари. ХІара шера бригадеро бурувдеттараша чаккхйоах авари ца хулийташ бурув тохара йола курсаш.

Доахача къахьегама толамашта юкъе дизза дакъа лоац рационализатораша. Царна юкъе дикагІа лоархІачарех ва бурувдеттарий мастер Золин Александр Петрович. Укх шера цо кийч а яь производства юкъейийтай пачхьалкхена дукха эзараш сомаш пайда беш йола 5 рационализаторски предложени. Ший мастерагара хьоакхам а'эпаш, бурувдеттачун гІончa Воронков Павела дукха ха йоацаш енначa предложенех глиномешалка чу каустически сода Іочуторсача хана кхерамзле хургІола предложени елар. Цо баь пайда бІаьш сомаш ба.

Тха бригадица чІоагІа боккха кхаъ хилар Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьтта промышленноста 75 шу дузача денга кхоачаш шера плана тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарах, — аьлар бурувдеттарий мастера Золин Александр Петровича.

Шн-шерга хьахиннадaц уж къахьегама толамаш. Къаьстта дукха хаомаш ла йийзар № 156 йолча скважина бурув тохача хана. Лоабата маркхал чубуаш моттигаш нийсъелар. Цхьабакъда, нийслу халонаш эша а еш, ханал 58 ди хьалха бурув теха яьккхар скважина.

Ер шу чаккхдалалехьа кхы а бІаьш метраш бурув тохагда оаха, кхаш дувц Александр Петровича. ХІанз кердача скважина бурув тоха кийчаш я бригада.

А. БАНАЛИОН.

КЕРДАДАРАШ

Нейрохирурга электронни гІонча

Диагноз оттаран дерба даран эттара чоалхамегІа де къерта зеьна хулаш доза лазараш. Йоккхийче полушарешка лазар хьайна моттиги дестаман менегІа де мишта къоастадергда? Диагноз оттаеча хана лораша анализ ю йіаьхача хана даьча клинически тохкамий результатаща, шоай опыт лерде лоац, цхьабакъда, кхьматтай йоккха профессиональни практика хилча а гІалаташ хургйнед аьнна тешам бенна бац консилиуме дакъа лоацараш.

Ростовски медицински институте карени лазарийн нейрохирурги клиникa пайда эц керта хьаьчура дестамаш довзара математически методах. Диагноз оттаю счетно - вычислительни техника ковкъостанца: пациента лазара истореда информаци хьэц электронни машино, тІаккха, математически лоархІам баьчух тІехьегІа, мох пу хьагулъаьча симптомий комплекс къоастадем доаца лазаре мел таро лест хойташ. Кхьаче дешаща аьнча, кибернетически медико диагноз оттаеча хана торо нийсагІа ен йола уйла къаастаю.

— Нейрохирурга электронни гІончах пайда ийцаб керта хьаьне ханнача дестаме біаь вораІозза диагноз оттаеча хана, яхаи дуац клинике кулгалдеча профессора Никольский Виктора, — біаь диаза хьажача гетгаре майса мел хьаккальчад лазара дукгІавоек. кхеш. Иа бакъдир дІазорча операцешка а. ТІехьара чалхйоалаш информацеш ца тоъар бахьан долаш кхоаза мел дала мегалазар машинана шийна хьалхашка оттадаьча хаттарашта.

Советски медицина практике лазараш къоастадара математически метод тІа-тІа шерагІа юкъеюхьаш я. Цхьабакъда, цу некъаца дукхьашка оттаю керта хьаьне хулача дестамий диагноз. ХІанз керта тІехьашкакъарча туте чурча хьаьна хиннача лазараща диагноз оттаре кибернетически медикан пайда эцара эксперимент дІайолаеш я клиника. Лазараш къоастадеча хІензарча методий технически вегІуе лелаю Новочеркасски политехнически института машинно-счетни центра инженерий кулгалца.

Петр ЯЩЕНКО. (АПН).

ІИЛМО КХЕЮ КОАРТОЛАШ

ХІара шера коартолаш дІае ши миллион совгІа гектар лаьтта дІакъоастаду Украине. Цу лаьттаеи дика докъха дакъа Немешаевски селекционно - опытни станце ІилмахоІш хьаданьча сортех йола коартолаш тІайолаш да. Царна юкъе къаьнара, хьалхагІа дена моталаь тІанйна «Катюша» а «Бородянская» а яхараш керда, чІоагІа хьувкъаш а геттарь дика чам болаш а дола «Чудесница», «Жемчужина», «Роза», «Вкусная» яхараш.

Киевера 30 километр дІахо уала Немешаевски селекционно-опытни станции хинначa йиллай коартолий боахама Украински Іилма - тохкама институт. Цо лелаергіа селекцен фу леладдарен проблемаш, коартолаш кхеарен дІаоттаь лоаттаяреи керда методаш, хІаьта ннтта цу культура не хулача лазарашцеи зуландергашцеи лоаттабу къовсам а, производства экономика.

Керда институт — УССР юрта боахама Министерства системера барайтталагІа Іилма - тохкама центр.

Владимир КОЛИНЬКО, АПН корреспондент.

ШАН ТОКХАМА ГЕРЗ ТОХАР

Кольски ах гІайрен тІа доккхий балхаш ду ша такхаргбий хьажара. Лоамий босеш даим тохк гидрометеослужба Мурмански управлене. Хибински лоамашка дукха шераш хьалхагІа лена профилактически гІулакхаш ду токхам такхара дукъаларча С. М. Кирова цІерагІча «Апатит» яхача комбината токхамашта дукъаларча служба специалисташа. Цар токхам такха метача лоамий босешта каст - касте минометаш а етташ, хьалхагІе а Іохьовбу лай токхам.

ХьалхагІа керттерча дакъе токхамашта дукъалара къовсам лах бахама моттигашта юхе лоаттабора, цхьабакъда, хІанз Кольски ах гІайрен тІа ІалаьмаІте дукха туристаш ух, цар шоай лаькъа тачаш лехк къаьстта кхераме токхамаш доаца, лех бихе ховшенза йолча лоаман районашка. Эггара хьалхарча аргІанна цунца кхетаде дезаш ша токхамаш такха тарлуш йола моттигаш дукхагІа лехьага а.

Дукха ха йоацаш бокъонаш теххар Хибински лоамашта юкъера Тульок яхача хин ктагІе. Кхераме токхамаш такхаргйола моттигаш лехаш гидрографически группо укхаза белгаліъяьхар токхамел кІезигагІа кхераме йоаца тІо а уаш Іаьржа хий хьедаргдоле моттигаш я. Гучадьнначa хІамаша ловкъостал дерга Кольски ах гІайрен тІарча лоамашка токхамаш текхаргдолчен Іаьржа хиш хьедаргдолчен кхерамсча моттигий карташ оттадеча хана.

Михаил ПОПОВ, АПН корреспондент.

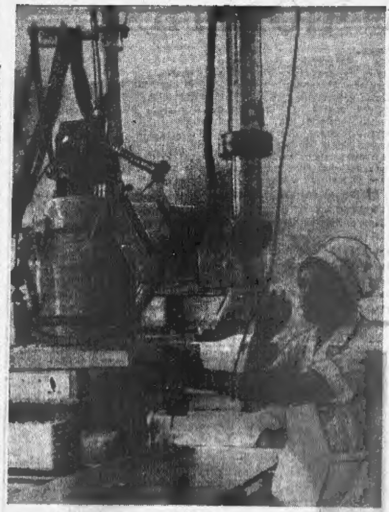

ОБИНСК (Калужски область). ДукхагІча хана лазар хьоа цхьанальа кІоарггача біарги прибори тІе ле кхоачалуча организма микроучасткашка. Цига сихлу ма, цхьабакъда, тІаккха а шийна цамогаш хилара цхьаккха белгалонаш холаш сига. Цу хана цамогар хьагучадаккхар — на ехы дІахо дегІа ца дейталга да.

Радиоактивни изотопий ловкъостаца диагноз оттаяра, цамагараш довзара болх СССР медицински Іилмай Академе медицински радиологе Института обнински Іилмахоща лелабу. Изотопаш медицинана дукхьашха юкъейоалаеш яц. Цхьабакъда, укхаза царех пайда эцара довзонаш шердеш, керда тохкамаш деш да.

Институт шин секторие латт: экспериментальни клиническии. Цо кхьаьокх, Іилмахошта керагІа мел даьнна хІамаш шкгача клинически практикане юкъедаьха йиш йолаш хилар. ХІаьта уннхой зеро Іилман тохкамаш дара керда материал лу.

Институтера коллектив керттерча дакъе катирхоех латташ я. Цхьабакъда, къоначa Іилмахошка цхьана укхазе болх беш бе шоай белхана вай малка байза на Іеш. хоазол дехьа я боазеш бола профессораш.

Сурта тІа: болх бе лаборатурe кийчъеш я Б. А. Котова.

П. Маслова сурт.

ТАСС фотохроника.

НАХА СИЙ ДУ ЦУН

Воккха шер а хьинар долаш лиьхьаг я юхьалпарча школа директор Лидия Борисовна Буфистова.

Йоккха балха опыт я Лидия Борисовнай. ТІаьа нттьагІа шу да шо Шелковозаводской юхьалпарча школе болх беш йола. Буденовски хьехардой училище а лькхьа ера ш, ухх школе болх бе йоагІаш. Школе болх беш йолаш хІадахар цуп къона шераш а. Укхаза маьрe а дахар яц. Цо кхедь шн бер хІанз институташка дешаш да.

ТІаьа шйс шера болх баь Іоаль педагогически опыт шоай школерча хьахарахошта метта, кхьча школерча юхьалпарча классаш хьехархошта а хІалу цо.

Хьалха школе довзъеха кутнета ца кхочаш бераш шнь хьехархой мара зацар. Школе цаІ йиш цІй а дацар. Пухудьа цхьан сьене шш классерча бераша болх бе бодар хьехархой.

Дукха сир бераштa шоай хьехарха. Бераш кхедара мара кхы уйла йолаш, нийслун йолча халонех ца кхераш, нехлагІа хало эше кийча йолаш болх бера цо. Миттa Лидия Борисовнас болх беш дІахар да.

Хувацденнад хІанз станица сибет а. Хьалха хиннеча лоха эра тнхьа теппарагІа даьча цІенента етта етгача кирпичнах даь керттача цІеноц латт. Керда клуб а, магазинаш а, бераш беш а ьй. Бакъда, аггара доккхагІа дола цІий дар станицерча бераштеи колхозхоштеи, Лидия Борисовнай станица кхьие керда сийрла йоккха школа яьча хан. Доккхал деш хьежаш хул станицера нах школага.

Колхозхой чотах кхьалй из школа. Боккхача безамца боагІа хІанз школе дешархой дайн ковлойн шоай бераш миттa дешаш да хьажа. Ала деза, бераш дика дешаш да. ДІадахача дешара шера 93 процент успеваемость яр школе.

ХІанз школе дешаш 110 дешархо ба. Эрсийн, ноххийн, украинцаши, нагайцаши, аварцаши цхьа барт бола дезал санна, дешаш бахаш ба.

ДукхагІа ба хІанз школе хьехархой а. Цхьа уйла йолаш бахаш ба уж дешархой дикагІа Іомабари, уж коммунистически кхетамца кхетабари.

Цхьаь цаІ бер дисац школерча хьехархоша теркаш на ца. Масала, кхоалагІча классера дешархо И. Садулаев школе цІа ухаш сецар. Дешархо волча цІабахача хьехархошта хайра, бийсанна уйла цІ воагІаш, гІалле увзаш, кІаракъ мелаш, цІагІара цхьанкъал а тІахьожам боацаш кІаьнк лелалга. Вайнахьа кица яа дий: «Хоача дешо лоам бошабъб, — яхаш. Цу тайпара Лидия Борисовнас хьацен, нахацен, кІаьнкацеи дийцачча тІехьегІа Садулаев юха а школе аха вьар. Цу тайпара Лидия Борисовнас ше школе болх беш йолча хана нийсача кхьаьа тІа бахьа, хІанз кхийна а кхерда а станицера дукха нах ба. Доккха баркал оаз Лидия Борисовнайна цуп хьалхагІа хиннача дешархоша: хІанз эр волча Емельянова Любовь Андреевнас, хьехархочо Чебоненко Алла Ефимовнас, инженер-механика Вадим Николай Григорьевича, кхычар а. Лидия Борисовнаца цхьаьна школе хьехаш я Лидия Борисовнай хинна дешархо Шелест Таисия Ивановна.

— Лидия Борисовнаси хьехархошек кулгалдеш дукха пайдана гІулакхаш хаьд дешархоша. Кетта, хоца кийчъей школа, хІана шера хьинаре дакъа лоац цар школа тоеча хана, доал яр школа йоккхача беша. Школе тоначьа гІолла хІаса шера лелаш дегІа, хьанана гІадакхаш ду.

Каст-каста, уроки чІаккхьенначул тІехьагІа хьехархошца цхьана экскурсе а лохаре а вашар бераш. Цига цар тайп-тайпара баьцовегІай яр гулду. Экскурсе, походе ца боахаш школе бисача хана сакъерлане книжкаш ешь, драмкружокашка хьех, тайп-тайпара ловзараш чаккхьех. Дешар кьича, бераш саготтаб школе.

Общественни болх бе а ха дерайоагІа Лидия Борисовнайна. Йиттa станичи Совета депутат а бераш белхе лерае раьОНО внештатни инспектор а я из.

Партен правительства лакха мах баьб Лидия Борисовнас балха балха. «Халкъа просвещение отличник» яха значок енна кулга.

М. ХАМАТХАНОВ.

ФУТБОЛЬНИ ЧЕМПИОНАТ ЧАКХЪЯЬННАЙ

17-ча ноябре ташкентски «Пахтакорен» московски «Спартакен» футболисташ цхьаккхан кот ца боалаш 2:2 йолаш лайзар. Из яр тІеххьара, 380 йола СССР-а чемпионата матч.

ПРИЗАШ УШ ЯЬХАРАШ

Спортивни организацеша, газетий журналий редакцеша хьежаь ерига традиционни призаш яьхачар цІераш йовзаш я хІанз. Призаш енай.

«Динамо» (Москва) — «Советский спорт» яхача газета «Несгораемых».

«Спартак» (Москва) — СССР чемпионата ловзараш волча хана аггара дукхагІа бургалаш чутехачеа — уж я 64, эскара Центральни спортклубе хьожалй Федотов Григоре цІерагІа приз.

«Динамо» (Киев). — СССР-а футбола Федераце приз — къурт терчен дублирующими футболисташа аггара дукхагІа очкаш яхарах.

«Динамо» (Киев) — СССР-а Министрий Советерча физически культуран спортен яр — хубирующим футболисташ котбаларах.

«Черноморец» (Одесса) — «Советский спорт» яхача газета «нийса ловзарах» яхар.

«Динамо» (Москва) — еженедельника «футбол — хоккей» яр — кхоъи кхаьнеа дукхагІен бургалаш чутехаш аггара дукхагІа котбаларах — ца тайна котале 7-ла яьнхай пар.

«Динамо» (Киев) — «Комсомольское знамя» яхача украински газета яр — моаьнта дукъала футбольни майие аггара дукхагІа очкаш яхарах (38 очко яьнна ешча яьнхар 25 я).

«Динамо» (Киев) — «Советская Россия» яхача газета «Котвала лоІам хилараха» — дукъал ловзараш котболча хана уж дукхагІа ешабарах. Цу тайпара кхоаза котбаьннеб уж, уж миссел котъяннай Московски «Спартаки» «Нефтчи» яха командаш, хІаьта кхелланаша иш бурган дукхагІа чутехай.

«Карпаты» (Львов) — Украински «Старт» яхача журнала редакце приз — «А» классе хьалхачеи цоалагІчек групперча командашта юкъе дукхагІа бургаш хІачу а тоха, уж кІезигагІа чакхъяллйтарах. (ДІачутехай 80, чакхъялйтай 34).

Пономаренков Юрий (ЦСКА) — сезонах дикагІвола вратарь хилара — «Огонек» яхача журнала приз еннай. Из призъ кхоала яьнхай Яшин Лев (1960, 1963, 1966), Каваладзе Анзора (1965 (1962), Масленнико Владимира (1961), Котрикадзе Сергея (1962), Банников Виктора (1964).

ТАСС.

КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТАШ

Октябра сийна хьожача социалистически яхьашта юкъе даьна даьнача вай республикера кооператорашна дика къахьегаш толаш дахьар цІей делдеш.

КхоалагІча квартала производствени план 132,2 процент кхоачашъярах госторговлен потребкооперацен болхлой профсоюза Централни Комитетен Респотребсоюзен карара хара тела цІа байрах сгар заготовительно-сбытени база коллектива.

Социалистически яхье юллагІа моттиг лаьцача Универсально-шахбара база коллектива обкома профсоюзи вай республикерча Респотребсоюзи хараа-нира тела цІе байрах енар.

С. ВОРОНИН.

Доазол дехьара

КЕРДА КАРАГІДАЬННА ДОККХА ХІАМА

РИМ, 19 ноябрь. (ТАСС). «Зонд-6» лаьтта Іоессай, цу хьакъехьа хоам баьб ТАСС-а агентства — цу тайпара «молни» хьахайкаьай АНСА Итальянски агентства шоай подписчикашка — газеташкеи радиоген. Агентства белгалдоаккх станци Іоессай лаьттан тІа «Зонд-5» яхар санна а доазол дехьарча обозревателашта хийттача тайпара а Индийски океане ца а йоссаш СССР-а территоре тІа шийна белгалъяьча районе» йхаш.

БОНН, 19 ноябрь. (ТАСС корр.). Советски Союза космосе даьхача доккхийча толамаша берриге специалисташ цец а баьхаб, мутІахьа а баьб», — аьнар космически тохкамаш деча Бохумски института директора Каминске. Цо дийцар советски Іилмахой ТАСС-а Боннерча отделенега гІолла «Зонд-6» яха советски автоматически станци толаме лаьтта Іойоссарца дувзадена дег тІара даьхьала бувцар». «Из — керттерча лоархІамера космически толам», — белгалдаьккхар Каминске. Нийс а ен аэродинамически тормоз техара ковкъостаца кема Іохоадара керда метод къаьстта белгалйоалаш я, аьнар малхбузентерманскн Іилманхочо.

«Цу толамах доккхал де йиш йолаш ба шун моха, — аьнар Боннски обсерваторе директора Осленцера ТАСС-а корреспондентага. — «Зонд-6» яхача станце берда маьрхо тошах ду Советски Союз космически кеман веттага аххийта а уж дІайоссайъеш ха а йиш йолаш хилара. Цу тайпара эксперимент хІана а дакъа ВІашагІкхийттача Штаташа. Цу дакъе Советски Союз, шеко йоацаш, хьалха латт. Осленцера белгалдаьккхар, «Зонд-6» яха автоматически станци белгалъяьнна моттиге нийса Іойоссар.

БЕРЛИН, 19 ноябрь. (ТАСС). «Зонд-6» яха советски автоматически станци нийсъ толаме чакхбаьккха яларах ТАСС-о баь хоам хьалхачунгахьа тІехьагІа кхы ха на йоккхаш АДН агентства дІабоаржаьйир из хоам, советски космически кема боккьонца шийна белгальъьча районе юхадена хилара къаьстта уйла тІа а йохийташ.

АДН агентства ший подписчикашта дІаедар советски космонавтика кердача балха-дика котаенах ТАСС-о баьча хоама йаьа текст.

СОФИЯ, 19 ноябрь. (ТАСС). ДепригІача болгарски газеташа эггара дикагІа біаргагургйолча моттиге кепатех «Зонд-6» яха автоматически станци лаьттан тІа юхаарах хинна хоам, советски Іилмой техникой керда башха-дика котале яьнха хилар белгал а доаккхаш.

Кхоачашдеш Іилмахошта, конструкторашта, инженерашта даралаьтта доккха хІама, къоастальй кхьы цхьаькха а йоаллаеча технически проблема, хІаьта цо хьагІоех советски космонавтика лакха боарам. Белгалдоаккх «Работническо дело» яхача газето. Цу экспериментa цІаргІа а тешал да сецкъашкхьаьара дукъ кхаларалай даьнде хьалхагІа а сантера хьалха йодар космически шоспериментаи Советски Союз хилара.

«Земеделско знаме» яхача газета кепатох «Зонд-6» яхача станце болх бинначе Іилмах лоаржІамо хиларх ладем ваьча цІи теша болгарски ІилмахочуІ профессора Б. Далчивова статья.

ВАШИНГТОН, 19 ноябрь. (ТАСС). Селхан саррахьа шоал тІеххьара хоамаш Іоденаш еррига американски радиой телевидениеш компанеш хоам бор «Зонд-6» яхача советски космически станце нийсъ космически станци ханаца баь хьараха Советски Союзе шийна белгальъяча районе на иньрна лаьтта Іойоссараш. «Би-Би-Си» яхача компане корреспондента Нейл Вотеа хьаккаьар, американски ІилмахоІша баьча маьлага хьелача, «Зонд-6» яхача космически станце нийсъ космически кемех лаььи, Советски Союза керда хІамаш карагІдаьнна хилара тешал деш хилар.

ДРВ МИД-а ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ, 19 ноябрь. (ТАСС). ВИА агентства беча хоамагІа, 1968 шера 13-ча ноябре США госдепартамента вникало кьча заявление тІа «фактaш карцахьъяхар» ДРВ правительства тІоэцаш ца хилар дувцаш йола заявлени йир Вьетнама Демократически Республика кхыча мехкашкарча гІулаккий министерства викало.

Вьетнамски дош къоастадарах хургйолча совещание викалаш балийтарак долча дешах лаьца ше дувцаш ДРВ-а МИД-а викало юха а ший заявлене тІа белгалдаьккхар, [illegible] сайгонски администраци американски империалистий агрессиви тІемен КъулбехьеН Вьетнамерча неоколониализма политикан герз хилар а из цхьаьна халкъе хьалхара дІаоттa йиш ца хилар а. Вьетнамски дош къоастадара йолча совещание, йоах заявлене тІа, дакъа на лоца йиш яц Къулбехьен Вьетнама НФО ший лоІамерчеи йиза бокъонаш йолчек викало.

ДРВ-а МИД-а викало белгалдаьккхар, Вьетнама Деократически Республика правительства 1968 шера 2-ча ноябре яьча заявление тІа дІахьекха ший позици цІаькха а бакъьеш хилари. Вьетнамах йола Парижски совещание кастагІа дІайолаше йиш хилийтар дукъа цунна уттаеш йола еррига дукъаленаш юкъалта США правительствагара хьадеш хилари.

МАЛЕ ХИННА ТІЕМА ПЕРЕВОРОТ

МОТОНУ, 19 ноябрь. (ТАСС). Бемако радиоц баьча хоамагІа, таьан ІунІоройна Мале Республике тІема переворот а хинна, из бахьан долаш президент Модибо Кейта дІаваьккхав.

Мали радие чу гІолле кьамелa деш, переворота кулгалхоех цхьаьне майора Мусса Траоре хьахайкадир, таьан денз дІо дердига Іедал «кьен дейндара» тІема комитета бе доаллаш хилар».

БІаь совгІача саго дакъа лоацар «Эллиот отомейшн лимитед» яхача английски компане хьаеча электронни оборудованех Вьетнаме американски біуво пайда эцара дукъадарча протеста демонстраце юкъе.

Сурта тІа: «Эллиот отомейшн лимитед» яхача фирма правлени чуйолча здание хьалхашка Іохайша богІаш еча демонстраценa юкъе дакъа лоацараш.

ЮПИ—ТАСС сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІолла Грозне хулашаш мотхаш а йоаш, йолча а йоацаш хе хила тарлу. Малхбузелъера бейдинча гІоланьача бовраш хьехаргІа мух, дийнахьа къамбеаж малхбоалехьара — лаьгІа, гІовалча боаранга кхоечаш. Бийсанна температура республике гІолла 2 градуса шелагара 3 градусе йоаккхагІа кхоачаш, Грозне — 0 градус гонта хургья, дийнахьа республике гІолла — 4—9, Грозне — 5—7 градус йоаккхе йоаш. ТІагІоеаца гІоргьергья латтик.

21-ча 22-ча ноябре лоамаш хургдолаш а йоаш, хьагІа догІа а ша лазаш, ло а хьеаш, доаш а деналаш ха летаргья, ткьокха ханнагІа хьаццаьбалча моттагІаша мотхаш дукха ше бекаргба. Бесара температура 3 градус шелагара 2 градусе йоаккхагІа, дийнахьа 0 градусе гІара 5 градус йоаккхагІа кхоачаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора заместитель **А. А. МЯКИЕВ.**

ЛадуегІа, хьажа

РАДИО
21 ноябре

6.30 — Нохч-ГІалгІай лаьттаеладерна (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.48 — Хоамаш. 6.58 — Хаттаммах бола хоам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Удмуртски газета. 8.45 — Пропагандисташ опыта кІашк лагебуал» яха передача (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.03 — «Къона гІехье» (нохчий меттала). 16.20 — Нохч-гІалгІай лирически иллеш. 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Партийни болхаоаун трибуне (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. «Маймалош цензанинад» яха фильм (нохчий меттала доаккх). 18.15 — Хьай нохи божа а божа боза а боза (нохчий меттала). 18.30 — Телевизионни кердалонаш (гІалгІай, эрсий меттала). 18.50 — Документальни фильм. 19.10 — Спортивни передача. 19.45 — Дунен хьакъашта хьерра обозрени. 19.55 — Киножурнал. 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Къонахчалех безамех иллеш. Машена производенех (гІалгІай меттала доаккх). 20.40 — Передачай программа. 20.45 — «Адамий тамашех воахе художественни фильм.

РАДИО
22 ноябре

6.30 — Нохч-ГІалгІай лаьттаеладерна (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.48 — Мидалоний Ленински Университет. «Рабо... 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор (нохчий меттала). 8.25 — «Мукъа мукъ» яха Дунаевске опереттацара ашн. 8.45 — «Къона гІехье» (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Ашагаза» яха звуковой журнал (эрсий меттала). 16.30 — Доал хана школе (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Мамакаев дешашцара иллеш. 17.45 — Миллионий Ленински Университет. «Революционна пролетариата бахчен» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.24 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Баядерка» яхача Фабе оперетта монтаж. 20.45 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. «Акха пхьагал» яха фильм (нохчий меттала доаккх). 18.20 — Болхлой кайрин агІаух (гІалгІай меттала). 18.50 — Телевизионни кердалонаш (нохчий, эрсий меттала). 18.55 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 19.15 — Документални фильм. 19.35 — Иллеш хелхарейн Нохч-ГІалгІай кичахьаккхен ансамбла концерт. 20.35 — Передачай программа. 20.40 — «Амангельды» яха художественни фильм. 21.55 — Музыкальни перерыв. 22.00 — «Къойтта гІала» яхача мийнатюра телевизионни театр.

ДЕЗА НОВИЪОСТИЙ, ГАЗЕТ ДЕШАРАШ!

ДИЦ МА ЛЕЛАШ 1969 ШЕРА «Сердало» газета яздала

Газет язлу предприятешкеи учреждениешкеи кепайоазуш доаржадеча общественникашта, «Союзпечата» бувзаме отделенешка.

Газет доацаш ха юкъе ца йолийтар дукъа шоай хаинахьа газет язде дии ма лелаш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-60; редактора зам.—3-38-11; дешаттолача секретара—3-34-38; партийни отделен, культуран, промышленности отделий—3-42-30; сурта боачанеи писмойн отдаелий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.